KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 16.5.2006
SEC(2006) 595

DOKUMENT ROBOCZY KOMISJI

BUŁGARIA

Sprawozdanie monitorujące - maj 2006 r.

{COM(2006) 214 wersja ostateczna}

DOKUMENT ROBOCZY KOMISJI

BUŁGARIA

Sprawozdanie monitorujące - maj 2006 r.

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	4
2.	Kryteria polityczne	5
2.1.	Ogólna ocena	13
3.	KRYTERIA GOSPODARCZE	14
3.1.	Ogólna ocena	18
4.	ZOBOWIĄZANIA I WYMOGI WYNIKAJĄCE Z NEGOCJACJI AKCESYJNYCH	18
4.1.	Rozdziały wspólnotowego dorobku prawnego	19
4.1.1.	Rozdział 1: Swobodny przepływ towarów	19
4.1.2.	Rozdział 2: Swobodny przepływ osób	20
4.1.3.	Rozdział 3: Swoboda świadczenia usług	20
4.1.4.	Rozdział 4: Swobodny przepływ kapitału	22
4.1.5.	Rozdział 5: Prawo spółek	22
4.1.6.	Rozdział 7: Rolnictwo	23
4.1.7.	Rozdział 8: Rybołówstwo	27
4.1.8.	Rozdział 9: Polityka transportowa	28
4.1.9.	Rozdział 10: Podatki	28
4.1.10.	Rozdział 13: Polityka społeczna i zatrudnienie	29
4.1.11.	Rozdział 14: Energia	32
4.1.12.	Rozdział 15: Polityka przemysłowa	32
4.1.13.	Rozdział 19: Telekomunikacja i technologie informacyjne	33
4.1.14.	Rozdział 21: Polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych	34
4.1.15.	Rozdział 22: Ochrona środowiska	35
4.1.16.	Rozdział 23: Ochrona konsumentów i ochrona zdrowia	37
4.1.17.	Rozdział 24: Współpraca w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych	37
4.1.18.	Rozdział 25: Unia celna	42
4.1.19.	Rozdział 28: Kontrola finansowa	43
4.2.	Tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego na język bułgarski	44

4.3. Ogólna ocena 44

1. WSTĘP

W grudniu 2004 r. pomyślnie zakończono negocjacje akcesyjne z Bułgarią. Traktat o przyst ąpieniu podpisano w kwietniu 2005 r. Bułgaria oraz 14 państw członkowskich traktat ten już ratyfikowały. W Traktacie przewidziano przystąpienie Bułgarii do UE z dniem 1 stycznia 2007 r., chyba że Rada, w oparciu o zalecenie Komisji, postanowi o przesunięciu tej daty na 1 stycznia 2008 r.

Po zakończeniu negocjacji Unia Europejska podjęła decyzję, że nadal bacznie obserwować b ędzie przygotowania i osiągnięcia Bułgarii, i że w tym celu Komisja nadal przedkładać będzie roczne sprawozdania z postępów tego kraju w przygotowaniach do przystąpienia do UE, a w stosownych przypadkach również zalecenia.

Pierwsze takie sprawozdanie Komisja przedstawiła w październiku 2005 r. W sprawozdaniu wskazano, że Bułgaria jest już w znacznym stopniu zaawansowana w przygotowaniach do akcesji. Wyróżniono w nim także szereg obszarów, w których zakończenie przygotowań wymaga dalszych wysiłków. W związku z tym Komisja postanowiła zintensyfikować swoje działania monitorujące i przygotować nowe sprawozdanie wiosną 2006 r.

W niniejszym sprawozdaniu dokonano przeglądu przygotowań Bułgarii do członkostwa w UE, skupiając się na obszarach, w których – w świetle trzech kryteriów kopenhaskich – potrzebna jest dalsza poprawa. Zgodnie z tym założeniem sprawozdanie dzieli się na trzy główne części:

- *Część pierwsza* zawiera ocenę kwestii politycznych, w przypadku których wskazano potrzebę dalszej poprawy.

- *Część druga* zawiera ocenę kwestii gospodarczych, w przypadku których wskazano potrzeb ę dalszej poprawy.

- W *części trzeciej* zawarto ocenę stanu realizacji przez Bułgarię zobowiązań i wymogów wynikające z negocjacji akcesyjnych.

W sprawozdaniu wskazano na postęp osiągnięty od października 2005 r. oraz na luki w polityce, ustawodawstwie i ich wdrażaniu, które należy usunąć. Na tej podstawie Komisja dokonała – w odrębnym komunikacie przestawionym łącznie z niniejszym sprawozdaniem – analizy tego, czy konieczne będzie zalecenie przez nią przesunięcia daty akcesji.

Niniejsze sprawozdanie jest odzwierciedleniem stanu na koniec kwietnia 2006 r. Opiera się ono na szerokim wyborze źródeł. O udzielenie informacji o stanie swoich przygotowań poproszono samą Bułgarię. Ponadto w sprawozdaniu niniejszym wykorzystano informacje udostępnione w ramach Umowy stowarzyszeniowej oraz wzajemnych weryfikacji (*peer reviews*)[1] przeprowadzonych w celu oceny zdolności administracyjnej Bułgarii w określonych obszarach. Uwzględniono w nim również treść obrad Rady oraz sprawozdania i rezolucje Parlamentu Europejskiego[2]. W stosownych przypadkach Komisja korzystała też z ocen przeprowadzonych przez różne organizacje międzynarodowe, międzynarodowe instytucje finansowe oraz

---

[1] Wzajemne weryfikacje (*peer reviews*) są ocenami dokonywanymi przez ekspertów z państw cz łonkowskich w sprawie stanu przygotowań krajów kandydujących w konkretnych sektorach. Eksperci ci odpowiadają za treść przygotowanych sprawozdań.

[2] Sprawozdawcą jest poseł van Orden.

organizacje pozarządowe.

2. Kryteria polityczne

Wstęp

Komisja uważa, że Bułgaria nieprzerwanie od 1997 r. spełnia polityczne kryteria członkostwa w UE.

Celem niniejszego sprawozdania jest przedstawienie oceny niektórych obszarów, w stosunku do których w sprawozdaniu monitorującym z października 2005 r. wskazano na potrzebę dalszej poprawy. Wyróżniono osiem takich obszarów. reforma administracji publicznej; wymiar sprawiedliwości; walka z korupcją; walka z handlem ludźmi; złe traktowanie osób zatrzymanych oraz warunki odbywania kary; ochrona dzieci; system opieki zdrowotnej nad niepełnosprawnymi i chorymi psychicznie oraz ochrona i integracja mniejszości.

W niniejszej sekcji omówiono, w odniesieniu do każdego z obszarów, zmiany, które nastąpiły od czasu sprawozdania z października 2005 r., oraz przygotowanie Bułgarii do członkostwa.

Administracja publiczna

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. osiągnięto postęp w omówionych poniżej dziedzinach.

W marcu 2006 r. znowelizowano ustawę o administracji. Nowelizacja ta wprowadza wyraźne rozróżnienie między szczeblami politycznym i administracyjnym w administracji państwowej. Celem tej zmiany było bardziej precyzyjne określenie ról i zakresu kompetencji. Ustawa ta reguluje ponadto sprawę zaangażowania urzędników publicznych w zarządzanie przedsi ębiorstwami prywatnymi i wzmacnia rolę inspektoratów. W marcu 2006 r. uchwalono także zmiany w ustawie o służbie cywilnej. Zmiany te wprowadzają procedurę otwartego konkursu w naborze kandydatów i zasadę mobilności w administracji państwowej oraz sprzyjają kszta łceniu i szkoleniu pracowników służby cywilnej. W marcu 2006 r. przyjęto kodeks post ępowania administracyjnego. W oparciu o ten kodeks utworzone zostaną sądy administracyjne, do których do grudnia 2006 r. powołani zostaną sędziowie.

W marcu 2006 r. przyjęto uaktualnioną strategię kształcenia i szkolenia pracowników służby cywilnej oraz odpowiadający jej plan działań. Strategia ta skupia się na poprawie zdolności administracji bułgarskiej do wprowadzania w życie wspólnotowego dorobku prawnego, zaangażowaniu w proces reformy administracji wszystkich zainteresowanych podmiotów oraz poprawie umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Nie przyjęto strategii decentralizacji, której celem miałoby być dalsze przenoszenie kompetencji i środków finansowych ze szczebla centralnego na szczebel regionalny i gminny.

W ogólnym rozrachunku Bułgaria poczyniła zadowalające postępy w dziedzinie administracji publicznej i jest na dobrej drodze do stworzenia wydajnej administracji państwowej, pod warunkiem utrzymania obecnego kursu reform.

Wymiar sprawiedliwości

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. osiągnięto postęp w omówionych poniżej dziedzinach.

W grudniu 2005 r. minister sprawiedliwości opracował plan realizacji strategii reform na okres 2006-2007. W marcu 2006 r. rząd zatwierdził sprawozdanie w sprawie realizacji strategii reformy sądownictwa. W odniesieniu do fazy postępowania przygotowawczego w styczniu 2006 r. utworzono mechanizm służący analizie skuteczności nowego kodeksu postępowania karnego, który wszedł w życie w kwietniu 2006 r. Zrealizowano plan działań dotyczący szkolenia sędziów pierwszej instancji w zakresie wdrażania nowego kodeksu postępowania karnego. W styczniu 2006 r. weszła w życie ustawa o pomocy prawnej wraz z aktami wykonawczymi, w tym dotyczącymi opłat za pomoc prawną. Utworzono krajowe biuro pomocy prawnej, dysponujące budżetem ponad 3 mln EUR. W lutym 2006 r. przyjęto przepisy wykonawcze do ustawy o komornikach prywatnych. Budżet sądownictwa zwiększył się w 2006 r. o 18 %, do ponad 136 mln EUR. Budżet Naczelnej Rady Sądownictwa niemal potroił się i obecnie wynosi blisko 4 mln EUR. W kwietniu 2006 r. Naczelna Rada Sądownictwa postanowiła zwiększyć o dziesięć osób liczbę sędziów Najwyższego Sądu Kasacyjnego oraz – o osiem osób – liczbę prokuratorów zatrudnionych w Generalnej Prokuraturze Administracyjnej. Zmiany w ustawie o sądach powszechnych, przyjęte w kwietniu 2006 r., przewidują zastosowanie zasad konkursowych w naborze sędziów pierwszej instancji. Zredukowano zakres kompetencji służby śledczej. Ok. 700 funkcjonariuszy śledczych przeniesiono z tej służby na stanowiska prokuratorskie.

Nowo przyjęte zmiany do ustawy o sądach powszechnych wprowadzają losowy przydział spraw w sądach, prokuraturach i organach śledczo-dochodzeniowych. W styczniu 2006 r. przeprowadzono testy nowego systemu informatycznego dla sądownictwa umożliwiającego takiż losowy przydział spraw, a oprogramowanie do tego systemu zainstalowano w 90 % s ądów.

Budżet Krajowego Instytutu Sprawiedliwości zwiększył się w 2006 r. o prawie 80 %, do ponad 1,15 mln EUR, co pozwoliło w jeszcze większym stopniu skupić wysiłki na zapewnianiu odpowiedniej zdolności administracyjnej do realizacji kształcenia i szkoleń, w tym sekretarzy s ądowych. W 2005 r. liczba przeszkolonych osób zwiększyła się o ok. 50 % do nieco ponad 2000. W lutym 2006 r. nowo powołany prokurator generalny wycofał wniosek Trybunału Konstytucyjnego o sprawdzenie zgodności z prawem ustawy o przepadku na rzecz skarbu pa ństwa mienia pochodzącego z działalności przestępczej, tak aby ustawa ta mogła wejść w życie.

W marcu 2006 r. przyjęto zmiany w konstytucji. Ustanawiają one prokuraturę organem wła ściwym w zakresie prowadzenia śledztw oraz umieszczają w konstytucji zapis o instytucji rzecznika praw obywatelskich. W marcu 2006 r. przyjęto nowy kodeks postępowania administracyjnego. Przewiduje on utworzenie 29 nowych sądów administracyjnych.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Nowo przyjęte zmiany w konstytucji przyznają Ministrowi Sprawiedliwości pewną rolę w kształtowaniu budżetu, kształceniu sędziów pierwszej instancji, decyzjach o awansach i zwolnieniach oraz innych decyzjach kadrowych, zarządzaniu infrastrukturą sądów oraz s ądowym rozpatrywaniu spraw. Chociaż we wszystkich tych istotnych kwestiach nadal

ostateczna decyzja należy do Naczelnej Rady Sądownictwa, rolę Rady osłabia fakt, że nie jest ona organem stałym. Jej członkowie to sędziowie pierwszej instancji i sędziowie śledczy zatrudnieni w tym charakterze na pełnych etatach, często ponadto pełniący funkcję prezesów s ądów lub naczelników prokuratur czy organów śledczych, co wiąże się ze znacznym zakresem obowiązków. W związku z powyższym oraz uwzględniając fakt, że Naczelna Rada S ądownictwa ma tylko 65 pracowników, nadal znacznym wyzwaniem będzie dla niej praktyczne wypełnianie roli przeciwwagi dla Ministerstwa Sprawiedliwości oraz zapewnienie znaczącego wkładu w wytyczanie polityki dalszych reform w wymiarze sprawiedliwości. W tym kontekście zmiany konstytucyjne pozostawiają pewną niejednoznaczność co do gwarancji niezależności w ładzy sądowniczej. Wszelkie takie przypadki niejednoznaczności należy usunąć.

W fazie postępowania przygotowawczego nadal występują poważne zatory w sprawach z zakresu przestępczości zorganizowanej, przestępstw gospodarczych oraz korupcji, gdzie trudności nastręcza osiągnięcie końcowych rozstrzygnięć w racjonalnych terminach, ze wzgl ędu na formalizm kodeksu postępowania karnego, który obowiązywał do końca kwietnia. Nale ży bacznie obserwować skutki obowiązywania nowego kodeksu postępowania karnego. Nadal dalszego rozwiązywania wymagają kwestie rozliczalności, przejrzystości oraz procedur wewn ętrznego zarządzania w prokuraturze. Zapowiedziana kontrola będzie pierwszym pożytecznym krokiem w reformowaniu prokuratury.

Na razie nie przyjęto jeszcze nowego kodeksu postępowania cywilnego. W niektórych przypadkach wdrażanie ustawodawstwa przyjętego w 2005 r. postępuje wolno, w związku z opóźnieniami w przyjmowaniu przepisów wykonawczych po wejściu w życie przepisów ustawowych.

System losowego przydziału spraw oraz instalowanie stosownego systemu informatycznego należy wprowadzić w życie w całym kraju. W odniesieniu do funkcjonowania systemu s ądownictwa nie podjęto ostatecznych decyzji w sprawie utworzenia sądów wyspecjalizowanych lub o zmniejszeniu liczby sądów. Nowe przepisy w sprawie procedur konkursowych w naborze sędziów pierwszej instancji obecnie należy wprowadzić w życie. Nie istnieje jeszcze jednolity mechanizm oceny jakości pracy sędziów, oparty na jasno określonych kryteriach. Naczelna Rada Sądownictwa nie ma wyspecjalizowanej jednostki odpowiedzialnej za to zadanie. Wciąż poważnym problemem jest korupcja w sądownictwie.

Ogólnie rzecz biorąc, postępy poczynione pod względem zarówno jakości i rozliczalności wymiaru sprawiedliwości, jak i stosunków międzyinstytucjonalnych między władzą wykonawczą a sądową, są ograniczone. Bułgaria musi dokończyć reformę sądownictwa, zapewnić wymierne efekty oraz podjąć dodatkowe działania w celu zapewnienia niezależności sądownictwa.

Działania antykorupcyjne

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. osiągnięto postęp w niżej omówionych dziedzinach.

W grudniu 2005 r. Rada Ministrów przyjęła kodeks etyki regulujący pracę członków rządu oraz innych urzędników organów władzy wykonawczej powoływanych z klucza politycznego. Zgodnie z tym kodeksem urzędnicy, których to dotyczy, muszą zgłaszać i ewidencjonować swoje interesy finansowe; nie wolno im posiadać udziałów w spółkach ani wykonywać prac zewnętrznych na zlecenia; odpowiadają oni za zarządzanie powierzonymi im zasobami i muszą

podejmować wszelkie niezbędne działania w celu zapobiegania korupcji w organach, za które s ą odpowiedzialni.

W grudniu 2005 r. opublikowano sprawozdania na temat wyników realizacji planu działań w zakresie zwalczania korupcji na lata 2004-2005. W sprawozdaniu tym wymieniono działania podjęte w celu zapobiegania korupcji w administracji państwowej. W styczniu 2006 r., po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi, przyjęto strategię antykorupcyjną na okres 2006-2008 oraz towarzyszący jej plan działań. Ta strategia i plan działań razem tworzą kompleksowy ramowy program zwalczania korupcji, skupiający się na zwalczaniu korupcji na wysokim szczeblu. Po nowelizacji z kwietnia 2006 r. ustawy o jawności majątku stanowiącego własność osób pełniących wysokie stanowiska państwowe, Narodowa Izba Kontroli będzie zobowiązana do corocznego publikowania listy osób, które nie dopełniły obowiązku składania oświadczeń majątkowych. Zaostrzono przy tym grzywny za niedopełnienie tego obowiązku.

W styczniu 2006 r. utworzono radę, której celem jest poprawa koordynacji między komisjami do spraw zwalczania korupcji działającymi w Zgromadzeniu Narodowym, Radzie Ministrów, Naczelnej Radzie Sądownictwa. Ministerstwo Zdrowia przedsięwzięło dodatkowe środki w celu monitorowania i kontroli placówek służby zdrowia pod kątem ryzyka drobnej korupcji. W parlamencie utworzono komisję etyki poselskiej.

W marcu 2006 r. przyjęto zmiany konstytucji, umożliwiające pociągnięcie parlamentarzystów do odpowiedzialności za wszelkie typy przestępstw oraz uchylenie immunitetu parlamentarzysty, jeżeli pisemnie wyrazi on zgodę na wszczęcie postępowania sądowego. Prokurator Generalny zachowuje monopol na składanie wniosku o uchylenie immunitetu posła do parlamentu. Od lutego 2006 r. Prokurator Generalny złożył wnioski o uchylenie immunitetu dziesięciu parlamentarzystom. Pięciu parlamentarzystów dobrowolnie zrzekło się immunitetu, a immunitet szóstej osoby został uchylony w głosowaniu parlamentarnym, co pozwoliło s ądowi rozpocząć postępowanie formalne w sprawie o podejrzenie korupcji. W marcu 2006 r. Prokurator Generalny złożył jeden wniosek o uchylenie immunitetu, a w kwietniu 2006 r. – osiem kolejnych. Od tego czasu pięć osób, których to dotyczyło, wyraziło na piśmie zgodę na uchylenie immunitetu.

W końcu marca 2006 r. w Prokuraturze Generalnej ustanowiono wyspecjalizowaną jednostkę, której głównym zadaniem jest kierowanie postępowaniem przygotowawczym w sprawach zwi ązanych z przestępczością zorganizowaną i korupcją oraz jego nadzorowanie.

W okresie od 1999 r. do końca 2005 r. wystosowano 35 aktów oskarżenia wobec polityków wysokiego szczebla. Od października 2005 r. wyroki skazujące (do tej pory nieprawomocne) wydano przeciw byłym członkom rządu, pięciu sędziom oraz jednemu komornikowi. W tym samym okresie zgłoszono wydanie trzech prawomocnych wyroków w sprawach o korupcję na średnim szczeblu, z udziałem urzędników służby cywilnej.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Generalnie należy dodatkowo poprawić zdolności administracyjne, zwłaszcza zdolności koordynacyjne Komisji ds. Zapobiegania i Zwalczania Korupcji przy Radzie Ministrów, której przewodniczy Minister Spraw Wewnętrznych. Dotychczasowa lista środków przyjętych w celu zwalczania korupcji na wysokim szczeblu jest w dalszym ciągu krótka, zatem należy ściśle monitorować wdrażanie nowej strategii i planu działania. Wdrożenie ustawy o jawności maj ątku osób pełniących wysokie stanowiska państwowe wymaga od Narodowej Izby Kontroli

zwiększenia swoich kompetencji w zakresie weryfikowania oświadczeń majątkowych. Ostatnie nowelizacje ustawy wymagają uprzedniej zgody na opublikowanie w mediach oświadczeń maj ątkowych i deklaracji dochodów. Ustawa o finansowaniu partii politycznych nie obejmuje darowizn rzeczowych. Darowizny pochodzące od fundacji politycznych nie podlegają kontroli przez Państwowa Izbę Kontroli. Partie polityczne nie są zobowiązane do podania do wiadomo ści publicznej danych swoich darczyńców. Akty oskarżenia, śledztwa prokuratorskie, rozprawy, orzeczenia skazujące i odstraszające wyroki na wysokim szczeblu nadal należą do rzadkości. Nadal niepokój budzi korupcja na mniejszą skalę w sektorach takich jak ochrona zdrowia czy oświata. Aby Komisja ds. Zapobiegania i Zwalczania Korupcji skutecznie pełniła swoją rolę, musi zwiększyć swoją zdolność działania.

Generalnie poczyniono pewne postępy w zakresie zwalczania korupcji. Bułgaria musi przedstawić wyraźne dowody na osiągnięcie wyników w zakresie zwalczania korupcji, w szczególności korupcji na wysokim szczeblu.

Handel ludźmi

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w omówionych poniżej dziedzinach.

Ustanowiono ostatnio Krajową Komisję ds. Zwalczania Handlu Ludźmi, która opublikowała swoje założenia programowe. Znowelizowano ustawę o bułgarskich dokumentach tożsamości, aby zapobiec podróżom za granicę dzieciom bez opiekuna w celach przestępczych oraz handlu dziećmi. Zacieśniona współpraca z państwami członkowskimi w zakresie zwalczania handlu ludźmi doprowadziła do rozpracowania sieci handlu kobietami. Podpisano umowy o współpracy z kilkoma państwami członkowskimi. Bułgaria uruchomiła program ochrony świadków. Ochroną taką objęto cztery osoby.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Bułgaria jest w dalszym ciągu krajem tranzytowym, a w mniejszym stopniu krajem pochodzenia w zakresie handlu ludźmi. Rosnącym problemem jest handel niemowlętami, w którym uczestniczą kobiety rodzące dzieci za granicą. Brak wiarygodnego mechanizmu rejestracji powoduje brak precyzyjnych danych na temat osób będących przedmiotem handlu oraz liczby osób zaginionych. Wdrożenie ustawy o bułgarskich dokumentach tożsamości jest wciąż niepełne. Ograniczono realizację programu ochrony świadków.

W ogólnym ujęciu w zakresie handlu ludźmi poczyniono ograniczone postępy.

Złe traktowanie osób w aresztach i więzieniach

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w omówionych poniżej dziedzinach.

W niektórych miejscowościach udało się zredukować liczbę przypadków złego traktowania przez służby więzienne. Odnotowano pewną poprawę warunków socjalnych więźniów w niektórych zakładach karnych. Ustanowiono rady kuratorskie we wszystkich służbach kuratorskich, a szkolenia są kontynuowane.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

W dalszym ciągu odnotowuje się przypadki złego traktowania przez służby więzienne, w tym nadmierne wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Pojęcie tortur w rozumieniu Konwencji NZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania nie zostało jednoznacznie zdefiniowane. Istnieją wciąż przypadki, w których nie dochowano w pełni procedur sekcji zw łok oraz śledztwa w sprawie przyczyn śmierci. Nie opracowano jeszcze zasad i procedur funkcjonowania rad kuratorskich.

W ogólnym ujęciu poczyniono pewne postępy w zakresie złego traktowania osób zatrzymanych oraz warunków więziennych.

Ochrona dzieci

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w niżej omówionych dziedzinach.

Na początku 2006 r. Bułgaria ratyfikowała konwencję haską o ochronie dzieci. Dokonano nowelizacji ustawy o dodatkach rodzinnych na dzieci i wprowadzono zmiany do krajowego programu ochrony dzieci 2006. Jego celem jest zapewnienie alternatywy dla dzieci w placówkach opieki poprzez poprawę warunków w tych instytucjach. Program ten podejmuje kwestii dzieci na ulicach, przemocy w stosunku do dzieci oraz ich wykorzystywania; zapewnia również równy dostęp do edukacji i ustanawia krajowy system informacji na rzecz ochrony dzieci. W kwietniu 2006 r. znowelizowano ustawę o ochronie dzieci, która wprowadziła podstawę prawną dla zawodowej opieki zastępczej w Bułgarii, a jej celem jest wzmocnienie dezinstytucjonalizacji, jak i zaoferowanie alternatywnych usług socjalnych. Ponadto ustanawia ona podstawę prawną dla wzmocnienia mechanizmów kontroli i sankcji.

Ponadto rząd przyjął w kwietniu 2006 r. koncepcję dezinstytucjonalizacji specjalistycznych placówek dla dzieci oraz zakładów dla niepełnosprawnych osób w podeszłym wieku. Koncepcja ta określa cele procesu dezinstytucjonalizacji oraz główne wytyczne jego przeprowadzenia. Warunki życia w placówkach opieki nad dziećmi uległy poprawie w pewnych przypadkach, a z wyjątkiem placówek podlegających Ministerstwie Zdrowia odnotowano niewielki spadek liczby osób przebywających w instytucjach opieki nad dziećmi w 2005 r. Rozwój opieki alternatywnej w dalszym ciągu leży głównie w gestii organizacji pozarządowych. Zamknięto dwie placówki, a część innych przechodzi restrukturyzację. Liczba adopcji międzynarodowych spadła z 217 w 2004 r. do 101 w 2005 r. Liczba adopcji krajowych wrosła. Wprowadzono rejestr zaginionych osób zgodnie z układem z Schengen.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

W wielu placówkach opieki warunki socjalne i sanitarne pozostają na bardzo niskim poziomie. Agencje na rzecz ochrony dzieci i opieki społecznej nie mają wciąż pewnego systemu monitorowania i nadzoru sprawdzającego wykonanie ich zaleceń. Liczba dzieci pod opieką placówek wciąż pozostaje wysoka. Nie ustanowiono centralnej bazy dany dotyczącej adopcji krajowych, Procedurom wciąż brakuje przejrzystości, w szczególności w odniesieniu do adopcji międzynarodowych.

Poczyniono ograniczone postępy w dziedzinie ochrony dzieci. Priorytetem jest utworzenie alternatywnych systemów opieki nad dziećmi. Należy poprawić zdolności monitorowania agencji zajmujących się tym tematem.

System opieki zdrowotnej nad osobami niepełnosprawnymi fizycznie i umysłowo

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w omówionych poniżej dziedzinach.

W grudniu 2005 r. rząd przyjął plan działania dotyczący równości szans dla osób niepełnosprawnych na lata 2006-2007. Miał on na celu poprawę jakości życia i zwalczanie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych. Zatwierdzono na lata 2006-2008 plan dotyczący poprawy sytuacji niepełnosprawnych umysłowo osób w podeszłym wieku przebywających w zakładach opieki. Wspomniane plany są zgodne z ogólnymi ramami politycznymi rządu. W lutym 2006 r. znowelizowano ustawę o integracji osób niepełnosprawnych w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnych miesięcznego świadczenia na integrację społeczną. Liczba osób niepełnosprawnych pobierająca miesięczne świadczenie na integrację społeczną znacząco wzrosła w okresie między sierpniem 2005 r. (180 000 osób) a grudniem 2005 r. (430 000 osób). Ponadto zmieniono krajowy program „Pracownicy socjalni dla niepełnosprawnych", aby zapewnić opiekę pracowników socjalnych osobom, które niedawno zintegrowały się z rodziną.

Podpisano umowę ramową między Ministerstwem Zdrowia a Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej w celu koordynowania zagadnień zdrowia psychicznego.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Należy systematycznie stosować odpowiednie procedury medyczne i prawne w przypadkach umieszczania osób w zakładach opieki. Usługi na rzecz społeczeństwa są w dalszym ciągu zbyt mało rozwinięte. To samo dotyczy integracji szkolnej dzieci niepełnosprawnych. Wiele instytucji dla osób niepełnosprawnych umysłowo jest przepełnionych, zapewniają one słabe warunki socjalne i brakuje im odpowiednich służb.

System reintegracji osób niepełnosprawnych nie jest jeszcze skuteczny. Dezinstytucjonalizacja i zwalczanie uprzedzeń należy realizować bardziej aktywnie. Rozwój lokalnych struktur pomocy dla osób niepełnosprawnych umysłowo jest powolny. System reintegracji osób niepełnosprawnych fizycznie lub umysłowo nie jest jeszcze skuteczny. Wdrażanie ustawodawstwa w zakresie zdrowia umysłowego wymaga monitorowania i zachęty.

Generalnie poczyniono pewne postępy w tym obszarze. Jednakże warunki socjalne w instytucjach opieki oraz sytuacja osób o szczególnych potrzebach oraz chorych umysłowo wymagają poprawy. Istnieje potrzeba zwiększenia wysiłków na rzecz wsparcia rozwoju alternatywnych usług oraz poprawy monitorowania.

Ochrona i integracja mniejszości

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w niżej omówionych dziedzinach.

Opracowano krajowy plan działań w sprawie dziesięciolecia integracji ludności romskiej na lata 2005-2015. Od momentu ustanowienia Komisji ds. Ochrony przed Dyskryminacją w listopadzie 2005 r., większość rosnącej liczby spraw rozpatrywanych przez tę Komisję dotyczyło dyskryminacji etnicznej. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zatwierdziło zawód „nauczyciela-asystenta" w styczniu 2006 r. W marcu 2006 r. rząd przyjął krajowy program

poprawy warunków życia ludności romskiej na lata 2005-2015. Przyznany budżet na tych dziesięć lat wynosi około 630 mln EUR, z których 40 % środków pochodzi z budżetu krajowego. Inicjatywy na rzecz przyciągnięcia do szkół dzieci romskich i utrzymania ich w szkole w dalszym ciągu odnoszą sukcesy. Krajowe programy zatrudnienia m.in. skierowane w szczególności do niewykwalifikowanych osób pozostających w długotrwałym bezrobociu były kontynuowane i dotyczyły głównie ludności romskiej.

Zmiany w rozporządzeniu w sprawie struktury i działalności Krajowej Rady ds. Współpracy w Kwestiach Etnicznych i Demograficznych pozwoliły na niewielki wzrost zdolności administracyjnych struktur państwowych zajmujących się kwestiami mniejszości. Ustanowiono znaczną większość regionalnych rad ds. etnicznych i demograficznych. W licznych przypadkach organizacje pozarządowe z powodzeniem zajęły się kwestią szkół w Bułgarii, w których nastąpiła faktyczna segregacja etniczna.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Potrzebne są dodatkowe środki w celu wzmocnienia realizacji krajowego planu działania na rzecz dziesięciolecia integracji ludności romskiej na lata 2005-2015. Komisja ds. Ochrony przed Dyskryminacją jest wciąż niedofinansowana i nie może w pełni wykonywać swoich funkcji. Musi ona opracować podejście strategiczne do rozstrzygania sporów i być bardziej proaktywna w odniesieniu do działań w zakresie zapobiegania, szkoleń i podnoszenia świadomości (*zob. również rozdział 13: Polityka Społeczna i Zatrudnienie)*.

Nie określono jeszcze obowiązków zawodowych nauczycieli-asystentów ani budżetu na ich zatrudnienie. Środki na rzecz integracji dzieci romskich w szkole nie dotyczą uczniów w wy ższych klasach. Środki te pozostają często ograniczone ze względu na niewielkie finansowanie. Wielu Romów nie ma odpowiedniego dostępu do usług opieki zdrowotnej. W dalszym ciągu ograniczone są działania motywacyjne na rzecz integracji społecznej ludności romskiej. Należy zintensyfikować wysiłki na rzecz integracji słabszych grup społecznych, w szczególności ludno ści romskiej, na rynku pracy poprzez zwiększanie dostępu do środków w zakresie szkoleń zawodowych. Złe traktowanie osób zatrzymanych w dalszym ciągu w sposób nieproporcjonalny dotyka Romów.

Zdolności administracyjne Krajowej Rady ds. Współpracy w Kwestiach Etnicznych i Demograficznych pozostają niepełne. Regionalnym radom ds. etnicznych i demograficznych brakuje zasobów ludzkich i odpowiedniej infrastruktury, zwłaszcza takiej, która służyłaby lepszej komunikacji z podstrukturami centralnymi i lokalnymi.

Generalnie poczyniono pewne postępy w dziedzinie ochrony i integracji mniejszości romskiej. Jednakże nadal należy dołożyć znaczących starań w celu propagowania integracji społecznej ludności romskiej ze społeczeństwem bułgarskim. Należy poprawić ich warunki bytowe. Konieczne są też dalsze starania na rzecz zwalczania wszelkich przejawów nietolerancji, szczególnie poprzez stosowanie w pełni obowiązujących przepisów w dziedzinie nadawania i innych działań zmierzających do zwalczania wszelkich form rasizmu i ksenofobii.

2.1. Ogólna ocena

Bułgaria spełnia polityczne kryteria członkostwa w UE.

Od czasu sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w wielu dziedzinach, mi ędzy innymi w dziedzinie reformy sądownictwa. Wprowadzono w życie nowy kodeks post

ępowania karnego i ramy prawne regulujące świadczenie pomocy prawnej. Poprawki do konstytucji nałożyły odpowiedzialność za prowadzenie dochodzeń na prokuraturę. Znowelizowano ustawę o sądownictwie.

Bułgaria podjęła szereg działań w dziedzinie zwalczania korupcji. Przyjęto kodeks etyczny dla przedstawicieli władzy wykonawczej, oraz strategię przeciwdziałania korupcji na lata 2006–2008. Poprawki do konstytucji spowodowały zmniejszenie zakresu immunitetu parlamentarzystów. Prokurator Generalny przedstawił wnioski o uchylenie immunitetu dziesięciu członkom parlamentu. Pięciu z nich dobrowolnie zrezygnowało z immunitetu, a immunitet szóstego uchylono w drodze głosowania parlamentarnego; pozostałe przypadki są nadal badane. Pozwoliło to na wszczęcie postępowań w sprawie korupcji na wysokim szczeblu.

Bułgaria poczyniła postępy w dziedzinie administracji publicznej, w szczególności poprzez wprowadzenie zmian w ustawach o administracji i pracownikach służby cywilnej oraz nowego kodeksu postępowania administracyjnego. W odniesieniu do problemu złego traktowania więźniów, odnotowano niewielki spadek liczby wypadków, a warunki w niektórych zakładach karnych uległy poprawie. Podjęto inicjatywy polityczne dotyczące niepełnosprawnych i systemu ochrony zdrowia psychicznego. Zwiększono pomoc społeczną dla niepełnosprawnych.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. Należy jeszcze bardziej wzmocnić odpowiedzialność, przejrzystość i skuteczność wymiaru sprawiedliwości. Potrzebne jest wzmożenie wysiłków na rzecz wprowadzenia powszechnej praktyki losowego przydzielania spraw sędziom w całym kraju. Należy wprowadzić bardziej obiektywne i przejrzyste mechanizmy oceny jakości pracy sędziów, a także rozwiać wszelkie wątpliwości co do niezależności organów sądowniczych. Zdarzały się zatory w procesie prowadzenia postępowań przygotowawczych z powodu wadliwych procedur i niedoboru oficerów śledczych. Nie odnotowano widocznych osiągnięć w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Należy wzmocnić struktury służące koordynacji i realizacji polityki antykorupcyjnej, tak by skutecznie spełniały one swoją rolę. Akty oskarżenia, śledztwa prokuratorskie, rozprawy, orzeczenia skazujące i odstraszające wyroki nadal należą do rzadkości w walce z korupcją na wysokim szczeblu. Bułgaria musi przedstawić wyraźne dowody osiągnięć w tej dziedzinie.

Nie przyjęto do tej pory strategii decentralizacji administracji. Bułgaria jest w dalszym ciągu krajem tranzytowym, a w mniejszym stopniu także źródłem lub celem handlu ludźmi. Nadal zdarzają się przypadki złego traktowania zatrzymanych. W wielu placówkach opieki nad dziećmi i zakładach dla psychicznie chorych konieczna jest poprawa warunków socjalnych poprzez wdrożenie odpowiednich inicjatyw politycznych i stworzenie alternatywnych systemów opieki. W dalszym ciągu znacznej poprawy wymaga poziom integracji społecznej mniejszości romskiej. Konieczne są też dalsze starania na rzecz zwalczania wszelkich przejawów nietolerancji, szczególnie poprzez stosowanie w pełni obowiązujących przepisów w dziedzinie działalności nadawczej i innych działań zmierzających do zwalczania wszelkich form rasizmu, dyskryminacji czy ksenofobii.

3. KRYTERIA GOSPODARCZE

Wstęp

Komisja w swoim sprawozdaniu z 2005 r. stwierdziła, że Bułgaria jest w dalszym ciągu sprawnie funkcjonującą gospodarką rynkową. Stwierdziła również, że przy utrzymaniu

obecnego tempa reform Bułgaria powinna być w stanie sprostać presji konkurencji i siłom rynkowym wewnątrz Unii. Bułgaria zasadniczo zachowała stabilność makroekonomiczną pomimo dalszego wzrostu deficytu zewnętrznego. Kontynuowano wdrażanie programu reform strukturalnych, choć proces ten nie przebiegał równie dynamicznie we wszystkich dziedzinach.

Po okresie wysokiego wzrostu w pierwszej połowie 2005 r., który wyniósł o 6,2 %, realny wzrost PKB postępował wolniej w trzecim kwartale, głównie z powodu dużych powodzi w okresie letnim, osiągając 5,5 % w całym roku. Nakłady brutto na środki trwałe rosły wyj ątkowo szybko w tempie 19,0 %; spożycie przez konsumenta końcowego również rosło w tempie 6,8%. Wzrósł zarówno deficyt w handlu (z 15,1 % PKB w 2004 r. do 20,4 % PKB w 2005 r.) jak i deficyt na rachunku obrotów bieżących (z 5,8 % do 11,8 % PKB). Inflacja cen konsumpcyjnych (pośredni ZWCK) wzrosła pod koniec roku z powodu wzrostu cen ropy naftowej i żywności. Chociaż średnia inflacja spadła z 6,1 % w 2004 r. do 5,0 % w 2005 r., inflacja na koniec roku wzrosła z 4,0 % do 6,5 %.

W niniejszej sekcji omówiono, w odniesieniu do każdego z obszarów, zmiany, które nastąpiły od czasu sprawozdania z października 2005 r., oraz przygotowanie Bułgarii do członkostwa.

Stabilność makroekonomiczna i deficyt na rachunku obrotów bieżących

W sprawozdanie z 2005 r. stwierdzono, że kontynuowanie rozważnej polityki fiskalnej i umiarkowanych podwyżek wynagrodzeń jest niezbędne do uniknięcia potencjalnych zagrożeń dla salda zewnętrznego. Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w niżej omówionych dziedzinach.

Kontynuowano zdyscyplinowaną politykę fiskalną i stosunkowo umiarkowane podwyżki wynagrodzeń i przedsięwzięto dodatkowe środki w celu zahamowania wzrostu kredytowania. Jednak deficyt na rachunku obrotów bieżących nadal rósł w drugiej połowie 2005 r. i sięgnął 11,8 % PKB w 2005 r. Ten wzrost został spowodowany głównie przez negatywne wydarzenia zewnętrzne, podczas gdy polityka makroekonomiczna była w dalszym ciągu w ogólnym rozrachunku bardzo rozważna. Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych osiągnęło w 2005 r. nadwyżkę 3,1 % PKB (ESA) w porównaniu z 1,9 % w 2004 r. Płace minimalne wzrosły o 25 % w styczniu 2005 r., lecz średnie podwyżki wynagrodzeń były bardzo umiarkowane. Realny wzrost średnich płac wyniósł około 4,1 % odpowiadając tym samym poziomowi przyrostu wydajności.

Dodatkowe środki mające na celu zahamowanie wzrostu kredytowania bankowego weszły w życie w kwietniu 2005 r. i były stosunkowo skuteczne w obniżeniu rocznego wzrostu w tym zakresie z blisko 50 % w 2004 r. do poniżej 30 % do marca 2006 r. Od stycznia 2006 wprowadzono jeszcze bardziej zaostrzone środki w celu obniżenia rocznego wskaźnika wzrostu do poniżej 20 % w 2006 r. Przedsięwzięto również dalsze środki dotyczące w szczególności kredytów hipotecznych i kredytów dla gospodarstw domowych. Przewiduje się dalsze zaostrzenie polityki fiskalnej w 2006 r., przy czym zmienionym celem fiskalnym jest nadwyżka 3 % PKB (w oparciu o środki pieniężne). Wynagrodzenia w sektorze publicznym wzrosły o 6 % w czerwcu 2006 r., co wraz z bardziej umiarkowanym wzrostem pensji minimalnych powinno pomóc w utrzymaniu zorientowanego na stabilizację rozwoju w zakresie płac.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Pogłębiający się deficyt na rachunku obrotów bieżących w 2005 r. był spowodowany prawie wyłącznie wyższym deficytem w handlu i niższą nadwyżką w saldzie usług. Wyższe ceny ropy naftowej, szczególnie wysoki import dóbr inwestycyjnych, doprowadziły do przyspieszenia wzrostu importu do ponad 26 %. Jednocześnie spadło tempo wzrostu eksportu, w ciągu roku do 18,4 %, głównie z powodu zakłóceń związanych z powodzią. W związku z powyższym deficyt w handlu wzrósł do 20,4 % PKB w 2005 r. Wysoki wzrost importu oznaczał również wzrost w wydatkach na transport, który wraz ze spowolnionym wzrostem w sektorze turystyki zmniejsza nadwyżkę osiągnięta w saldzie usług. Podczas gdy ograniczenia we wzroście kredytowania były skuteczne w spowolnieniu rozwoju kredytowania, ich wpływ na ograniczenia deficytu zewnętrznego był bardziej ograniczony ze względu na fakt, że przedsi ębiorstwa w coraz większym stopniu polegają na innych źródłach finansowania, w tym na leasingu i bezpośrednich pożyczkach zagranicznych. W świetle bardzo wysokich deficytów w handlu i na rachunku obrotów bieżących niezbędne pozostaje kontynuowanie zdyscyplinowanej polityki finansowej i środków w celu ograniczenia wzrostu kredytowania jak i umiarkowanych podwyżek wynagrodzeń.

Generalnie podjęto właściwe kroki w celu ograniczenia deficytu zewnętrznego, jednak były one niewystarczające do zapobieżenia dalszego jego powiększenia. Kontynuowanie rozważnej polityki makroekonomicznej wraz z dalszym pogłębieniem reform strukturalnych będzie miało zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia trwałego obniżenia deficytu na rachunku obrotów bież ących.

Prywatyzacja i restrukturyzacja przemysłu

W sprawozdaniu z 2005 r. stwierdzono, że należy utrzymać tempo zakończenia programu prywatyzacji. Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono post ępy w omówionych poniżej dziedzinach.

Ze wszystkich przedsiębiorstw z udziałem skarbu państwa przeznaczonych do prywatyzacji, w liczbie ponad 5 800, państwo w dalszym ciągu ma udział większościowy lub mniejszościowy w 520 przedsiębiorstwach. Od września 2005 r. sprzedano udziały skarbu państwa w 74 przedsi ębiorstwach, co głównie dotyczyło udziałów mniejszościowych, lecz udział sprywatyzowanego majątku tylko nieznacznie wzrósł i pozostał poniżej 90 % całego majątku przeznaczonego do prywatyzacji. Tylko trzy z większych transakcji prywatyzacyjnych wymienionych w sprawozdaniu z 2005 r. (studia filmowe Boyana, elektrociepłownia w Warnie i rzeczne przedsi ębiorstwo żeglugowe) były bliskie zakończenia w kwietniu 2006 r. Rada Ministrów przyjęła w październiku 2005 r. i lutym 2006 r. zmienione strategie prywatyzacyjne dla floty morskiej i linii lotniczych Bulgaria Air. Parlament zatwierdził w marcu 2006 r. strategię dla Bulgaria Air. W lutym 2006 r. Holding Bulgartabac przyjął strategię na rzecz restrukturyzacji i sprzedaży kilku poszczególnych jednostek.

Poczyniono pewne dalsze postępy w zakresie liberalizacji i restrukturyzacji branży sieciowych. Otwarcie rynków gazu i elektryczności było zgodne z przyjętym harmonogramem. Opracowano plany rozdzielenia zakresów działalności w odniesieniu do Państwowego Przedsi ębiorstwo Energii Elektrycznej i przedsiębiorstwa Bulgargas. Liberalizacja kolei jest w znacznym stopniu zaawansowana. Koncesje dotyczące działalności i modernizacji portów i lotnisk są przyznawane prywatnym podmiotom gospodarczym, pomimo że przyznanie koncesji dla lotnisk w Warnie i Burgas opóźnia się z powodu apelacji w sądzie. W sektorze telekomunikacji uległy poprawie warunki efektywnej konkurencji, częściowo z powodu

trzeciego operatora telefonii komórkowej, który rozpoczął działalność w listopadzie 2005 r.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Proces prywatyzacji jest w znacznym stopniu zaawansowany, ale nadal nieukończony. Będą potrzebne dalsze starania, aby z powodzeniem zakończyć proces prywatyzacji w sektorach energii i transportu. W sektorze energetycznym nie sfinalizowano sprzedaży elektrociepłowni w Rousse i Bobowie Dol. Parlament nie przyjął jeszcze strategii prywatyzacji przedsiębiorstwa żeglugi morskiej i jest ona obecnie przedmiotem rewizji.

Do czasu przystąpienia należy zakończyć proces rozdzielania zakresów działalności Państwowego Przedsiębiorstwa Energii Elektrycznej i przedsiębiorstwa Bulgargas, jak i liberalizacji rynków gazu i energii elektrycznej . W odniesieniu do transportu kolejowego, operator kolejowy i przedsiębiorstwo infrastrukturalne w dalszym ciągu ponoszą straty, a ich zaległości kumulują się. Dla poprawy sytuacji finansowej niezbędne będą dalsze postępy w zakresie restrukturyzacji sektora kolejowego, w tym środki służące obniżeniu kosztów. Wzmocnienie zdolności organów regulacyjnych będzie miało istotne znaczenie dla dalszej poprawy warunków konkurencji w branżach sieciowych.

Generalnie, pomimo zaawansowanych działań, w dziedzinie prywatyzacji poczyniono ograniczone postępy. Potrzebne jest zakończenie liberalizacji i restrukturyzacji sektorów gazu i energii elektrycznej. Potrzebne są też dalsze starania w zakresie restrukturyzacji sektora kolejowego.

Otoczenie biznesu

W sprawozdaniu z 2005 r. stwierdzono, że potrzebne są dalsze reformy w celu poprawy otoczenia biznesu, w szczególności funkcjonowania systemu administracji i sądownictwa. Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. poczyniono postępy w niżej omówionych dziedzinach.

Kontynuowano reformę rejestru przedsiębiorstw, a w marcu 2006 r. przyjęto nową ustawę o rejestrze handlowym. Ustawa ta stanowi, że rejestracja przedsiębiorstw nie będzie należała do właściwości sądów, lecz stanie się wyłącznie procedurą administracyjną. Krajowa Agencja Skarbowa rozpoczęła działalność w styczniu 2006 r. i jej jedyną funkcją jest pobieranie podatków państwowych i składek na ubezpieczenie społeczne. Zmiany w ustawodawstwie dotyczącym niewypłacalności mające na celu poprawę skuteczności, przejrzystości i tempa postępowań dotyczących niewypłacalności zostały złożone w parlamencie w listopadzie 2005 r. Kontynuowano przegląd systemów regulacyjnych, ale poczyniono ograniczone postępy. Nowo utworzone Ministerstwo Administracji Państwowej i Reformy Administracyjnej zajmuje się koordynacją przeglądu i optymalizacji istniejących systemów regulacyjnych oraz doradztwem w zakresie poprawy metodologii ocen ich skutków. Zaproponowano środki mające na celu optymalizację rozmiaru i struktury administracji publicznej, poprawę w zakresie szkoleń oraz promowanie świadczenia usług e-rządu. W marcu 2006 r. przyjęto nowy kodeks postępowania administracyjnego. W następstwie przyjęcia ustawy o arbitrażu, utworzono trzy sądy arbitrażowe.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Nadal dużym wyzwaniem jest poprawa warunków wchodzenia na rynek i schodzenia z niego oraz egzekucji umów, zwiększenie wydajności systemu administracji i prawnego, oraz obni

żenie obciążeń regulacyjnych dla przedsiębiorstw. Nowa ustawa o rejestrze handlowym wciąż wymaga pełnego wdrożenia w celu uproszczenia i przyspieszenia rejestracji przedsiębiorstw. Zaproponowane zmiany w ustawodawstwie dotyczącym niewypłacalności nie zostały jeszcze przyjęte przez parlament. Dalszy wymierny postęp w zakresie usprawnienia ram regulacyjnych wymagać będzie wzmożonych wysiłków, w tym bardziej systematycznej oceny skutków i dalszego uproszczenia. Należy w dalszym ciągu poprawiać funkcjonowanie administracji. Kodeks postępowania administracyjnego nie wprowadził bardziej powszechnie zasady „milcz ącej zgody". Wciąż poważnym wyzwaniem pozostaje zwiększenie wydajności procedur s ądowych. Nowe projekt kodeksu postępowania cywilnego nie został jeszcze złożony w parlamencie. Mediacja nie jest wciąż powszechnie stosowana jako procedura pozasądowego rozstrzygania sporów. Prywatni komornicy nie rozpoczęli jeszcze działalności.

Generalnie w tym obszarze poczyniono ograniczone postępy. Należy zintensyfikować starania na rzecz poprawy funkcjonowania systemu administracji i w szczególności sądownictwa oraz w większym stopniu zredukować obciążenie regulacyjne przedsiębiorstw.

Elastyczność rynku pracy

W sprawozdaniu z 2005 r. stwierdzono, że poczynione zostały niewielkie postępy w zakresie poprawy elastyczności rynku pracy, która wraz z kompleksową reformą systemu edukacji, mia łaby kluczowe znaczenie w zakresie rozwiązania problemu niedopasowania kwalifikacji. Od czasu przedłożenia sprawozdania poczyniono postępy w omówionych poniżej dziedzinach.

Wraz z dużym wzrostem gospodarczym zatrudnienie wzrosło o 2,0 % w 2005 r., a średnia stopa bezrobocia spadła z 12 % w 2004 r. do 10,1 % w 2005 r. Przedsięwzięto ograniczone działania w celu poprawy funkcjonowania rynku pracy. Od stycznia 2006 r. obniżono składki na emerytury o 6 punktów procentowych, a część składki pokrywana przez pracodawcę spadła z 70 % do 65 %, obniżając w ten sposób koszty niezwiązane z wynagrodzeniem i zapewniając bodziec do tworzenia miejsc prac i przenoszenia miejsc pracy z szarej strefy. W lutym 2006 r. zmieniono ustawę o wspieraniu zatrudnienia, zapewniając pewne bodźce finansowe na rzecz mobilności regionalnej i aktywnego poszukiwania zatrudnienia. Rozpoczęto przygotowania do oceny efektywności programów aktywnego rynku pracy. Rada Ministrów przyjęła w lutym 2006 r. program na rzecz reformy szkolnictwa średniego. Obejmuje on reorganizację systemu szkolnictwa średniego, wprowadzenie krótkoterminowych modułów szkolenia zawodowego i ujednoliconych egzaminów państwowych.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania.

Nie poczyniono prawie żadnych postępów w zakresie usuwania ograniczeń na rynku pracy i modernizacji uregulowań ramowych, w szczególności w zakresie czasu pracy lub wykorzystania umów na czas określony. Opóźniono włączenie dodatków za wysługę lat do regularnego systemu wynagrodzeń Nie przyjęto jeszcze strategii na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego. Konieczne będzie pełne wprowadzenie zaplanowanych reform w systemie edukacji w celu poprawy jakości edukacji oraz aby w większym stopniu dostosować wyniki edukacyjne do potrzeb rynku pracy.

Generalnie poczyniono niewielkie postępy w zakresie zwiększenia elastyczności rynku pracy. Zintensyfikowane wysiłki w celu zreformowania systemu edukacji będą miały znaczenie dla zmniejszenia niedopasowania umiejętności do rynku pracy.

3.1. Ogólna ocena

Bułgaria ma sprawnie funkcjonującą gospodarkę rynkową. Dzięki kontynuacji obecnych reform powinna już wkrótce być zdolna do tego, by sprostać presji konkurencji i poradzić sobie z siłami rynkowymi wewnątrz Unii. Bułgaria zasadniczo zachowała stabilność makroekonomiczną i osiągnęła postęp w realizacji reform strukturalnych.

Od czasu sprawozdania z października 2005 r. nastąpiły dalsze korzystne zmiany. Podjęto odpowiednie kroki w celu zahamowania deficytu zewnętrznego. Na zaawansowanym etapie jest proces prywatyzacji oraz liberalizacja i restrukturyzacja przedsiębiorstw użyteczności publicznej. Nastąpiła też dalsza poprawa w odniesieniu do otoczenia biznesu i ograniczania pozapłacowych kosztów pracy.

Powiększył się jednak poziom deficytu na rachunku bieżącym, co świadczy o konieczności kontynuowania rozważnej polityki fiskalnej i płacowej. Głębsze reformy strukturalne wymagają poprawy funkcjonowania systemu sądownictwa oraz dalszego ograniczenia obciążenia prawnego przedsiębiorstw. Przepisy regulujące rynek pracy muszą stać się bardziej elastyczne.

4. ZOBOWIĄZANIA I WYMOGI WYNIKAJĄCE Z NEGOCJACJI AKCESYJNYCH

Wstęp

W sprawozdaniach z października 2005 r. Komisja stwierdziła, że Bułgaria osiągnęła już znaczny poziom zgodności ze wspólnotowym dorobkiem prawnym.

W większości rozdziałów wspólnotowego dorobku prawnego Bułgaria była gotowa do rozwi ązania ostatnich nieuregulowanych kwestii do chwili przystąpienia lub poczyniła przygotowania w tym zakresie. Sytuacja ta dotyczyła następujących rozdziałów wspólnotowego dorobku prawnego: przepływu kapitału, polityki konkurencji, statystyki, unii gospodarczej i walutowej, polityki przemysłowej, małych i średnich przedsiębiorstw, nauki i badań, edukacji i szkolenia, telekomunikacji i polityki audiowizualnej, stosunków zewn ętrznych, wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, przepisów budżetowych UE i konkurencji. Uznano, że w przypadku wszystkich wymienionych rozdziałów Bułgaria jest odpowiednio przygotowana do sprawnej integracji z UE. Powyższy wniosek pozostaje aktualny. Ponadto poczyniono dalsze postępy np. w dziedzinie konkurencji, w ramach której Komisja Ochrony Konkurencji regularnie wydawała decyzje antymonopolowe. Zatem nie poruszono wymienionych rozdziałów poniżej.

Pozostałe rozdziały obejmują kwestie wymagające od Bułgarii wzmożonych starań, a w nielicznych przypadkach, natychmiastowych i zdecydowanych działań w celu osiągnięcia gotowości do przystąpienia. Kwestie te zostały ponownie przeanalizowane w odpowiednich poniższych rozdziałach.

Sekcja ta przedstawia zatem przegląd wszystkich pozostałych kwestii, które Bułgaria musi podjąć w celu osiągnięcia gotowości do wdrożenia dorobku prawnego Wspólnoty w momencie przystąpienia.

4.1. Rozdziały wspólnotowego dorobku prawnego

4.1.1. Rozdział 1: Swobodny przepływ towarów

W **obszarze niezharmonizowanym** Bułgaria zbadała swoje ustawodawstwo w celu określenia przepisów, które mogłyby naruszać artykuły 28-30 traktatu WE. Dotychczas Bułgaria stwierdziła, że tylko dwa środki są niezgodne z wymogami zawartymi w artykułach 28-30. Nowa ustawa o ochronie konsumentów przyjęta w grudniu 2005 r. i przygotowywane zmiany w ustawie o rachunkowości mają na celu rozwiązanie tej kwestii. W lutym 2006 r. przyjęto zmiany w ustawie o zabytkach kultury i muzeach. W kwietniu 2006 r. zmieniono ustawę o kontroli substancji wybuchowych, broni palnej i amunicji. Regularnie powtarzany jest proces wewnętrznego przeglądu. Wciąż należy przyjąć środki w celu umożliwienia przywozu samochodów używanych.

Braki ustawodawcze w dziedzinie **zamówień publicznych** są rozwiązywane. W kwietniu 2006 r. przyjęto nową ustawę o koncesjach i zmiany w ustawie o zamówieniach publicznych. Obie te ustawy zawierają mechanizm odwoławczy zgodny z wymogami UE.

Odnotowano pewną poprawę w zakresie zdolności administracyjnych i rozwoju umiejętności zawodowych. W odniesieniu do środków odwoławczych Komisja Ochrony Konkurencji (KOK) jest obecnie odpowiedzialna za rozpatrywanie skarg napływających z całego kraju.

Należy wprowadzić zmiany do ustawodawstwa wdrażającego w zakresie zamówień publicznych w następstwie przyjęcia nowych ustaw, a cały pakiet ustawodawstwa wdrażaj ącego dotyczącego koncesji ma wejść w życie w czerwcu 2006 r. Wykryto i usunięto różne krajowe przepisy niezgodne z nowymi przepisami ustawy o koncesjach i ustawy o zamówieniach publicznych.

Pod względem instytucjonalnym zdolności administracyjne Agencji Zamówień Publicznych i Dyrekcji Polityki Gospodarczej i Społecznej Rady Ministrów ulegają ciągłej poprawie. Przewiduje się zwiększenie zatrudnienia w celu sprostania obciążeniu pracy związanym z odwo łaniami. Generalnie przygotowania w tej dziedzinie są już zaawansowane.

Wnioski

Bułgaria w ogólnym ujęciu realizuje zobowiązania i spełnia wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w obszarze **niezharmonizowanych** i w obszarze **zamówień publicznych**, w wyniku poczynienia znacznych postępów. Potrzebne są jednak ciągłe wysiłki w obszarze niezharmonizowanym. Wymagane są również wysiłki na rzecz tranpozycji i wdrożenia wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie miejsc wprowadzania artykułów spożywczych i urządzeń medycznych. Należy dokończyć przygotowania w dziedzinie zamówień publicznych w odniesieniu do przepisów wykonawczych.

4.1.2. Rozdział 2: Swobodny przepływ osób

Przygotowano akty prawne w dziedzinie **wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych**. Znowelizowano ustawę o szkolnictwie wyższym oraz ustawę o zdrowiu publicznym, a w pa ździerniku 2005 r. przyjęto nową ustawę o weterynarii. Wykonano wiele prac w zakresie przyjmowania przepisów wykonawczych w sprawie zawodów związanych z ochroną zdrowia - lekarzy medycyny, lekarzy weterynarii, stomatologów, farmaceutów, pielęgniarek ogólnych oraz położnych.

Jednak tworzenie prawodawstwa w tym zakresie nadal należy dokończyć, zwłaszcza w odniesieniu do automatycznego i bezwarunkowego uznawania kwalifikacji oraz do transgranicznego świadczenia usług. W styczniu 2006 r. zmieniono ustawę o adwokaturze, ogólnie dostosowując ją do wspólnotowego dorobku prawnego. Nadal rozbudowywano zdolność administracyjną, zarówno pod względem odpowiedniego przeszkolenia, jak i dalszego rozwoju właściwych struktur administracyjnych, jednak prace te należy zintensyfikować. Należy przyspieszyć przygotowania w tym zakresie.

Wnioski

Pewne postępy poczyniono w zakresie **wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych**. Przygotowania nadal trwają, ale istnieją obawy, czy Bułgaria będzie w stanie zapewnić pełne wdrożenie wspólnotowego dorobku prawnego na czas, tj. od momentu przystąpienia do UE, je żeli nie zostanie przyspieszone obecne tempo przygotowań. W tym obszarze niezbędne są szybkie działania.

4.1.3. Rozdział 3: Swoboda świadczenia usług

Proces usuwania ograniczeń w **prawie przedsiębiorczości i swobodzie świadczenia usług niefinansowych** jest bliski zakończenia. W październiku 2005 r. przyjęto nową ustawę o weterynarii. W listopadzie 2005 r. zmieniono ustawy o turystyce oraz o ochronie i rozwoju kultury. W lutym 2006 r. zmieniono ustawy o wspieraniu zatrudnienia oraz o awansie spo łecznym. W kwietniu 2006 r. znowelizowano ustawę o ochronie dzieci.

Mimo zmian prawnych w dziedzinie turystyki nadal pojawiają się doniesienia o nieprawidłowo ściach i o różnicowaniu cen, zwłaszcza w obiektach turystycznych. Ponadto obywateli państw spoza UE zmusza się do wykupywania ubezpieczenia zdrowotnego na granicy. Władze Bu łgarii muszą wypracować metody egzekwowania nowych przepisów ustawy o turystyce i innych aktów prawnych dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji. Pod względem prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług niefinansowych przygotowania są już zaawansowane, z wyjątkiem turystyki.

Bułgaria poczyniła starania o dostosowanie do wspólnotowego dorobku prawnego swojego prawa **bankowego**, lecz musi dokończyć wprowadzanie w życie przepisów wykonawczych w tej dziedzinie. Niezbędne jest zwiększenie starań pod względem transpozycji na grunt prawa krajowego i wdrażania nowej, bardziej rygorystycznej dyrektywy w sprawie wymogów kapita łowych, aby dać bankom i firmom inwestycyjnym wystarczający czas na odpowiednie prace dostosowawcze. Nie zapewniono jeszcze odpowiedniej spójności działań w tym obszarze, która umożliwiałby spójny nadzór nad bankami i firmami inwestycyjnymi. Należy przyśpieszyć przygotowania w tej sprawie.

W grudniu 2005 r. przyjęto nowy kodeks **ubezpieczeń**. Bułgaria opracowała także plan działa ń w zakresie zwalczania praktyki prowadzenia pojazdów bez ubezpieczenia; plan ten zakłada szereg istotnych działań (zmiany w prawie, ogólnokrajowa kampania na temat znaczenia ubezpieczeń komunikacyjnych od odpowiedzialności cywilnej, zwiększone kontrole policyjne itp.). Trwają prace w zakresie porządkowania bazy pojazdów zarejestrowanych i wyrejestrowywania pojazdów niedopuszczonych do użytku, których liczbę szacuje się na 26 % wszystkich pojazdów.

Jednak potrzebne są wymierne skutki działań w sprawie nieubezpieczonych pojazdów; ponadto

nadal poprawić trzeba zdolność finansową Bułgarskiego Funduszu Gwarancyjnego aby umożliwić Bułgarii podpisanie umowy wielostronnej, a Komisji podjęcie decyzji w sprawie zniesienia kontroli świadectw ubezpieczenia na granicach. Pilnie należy przyspieszyć przygotowania w dziedzinie ubezpieczeń.

W sprawie **usług inwestycyjnych** oraz **rynku papierów wartościowych** Bułgaria kontynuuje przygotowania do transpozycji na grunt prawa krajowego zaległych dyrektyw w tych dziedzinach. Przyjęte kalendarium, zakładające ostateczne przyjęcie odpowiednich aktów prawnych jesienią 2006 r., wydaje się racjonalne; niezbędne jest jednak jego dotrzymanie. Przygotowania w zakresie usług inwestycyjnych i rynku papierów wartościowych należy przyspieszyć.

Należy dokończyć proces transpozycji na grunt prawa krajowego wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie **społeczeństwa informacyjnego**. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Ustawodawstwo bułgarskie w zakresie **ochrony danych osobowych** nie jest jeszcze w pełni dostosowane do wspólnotowego dorobku prawnego, mimo zmian wprowadzonych w grudniu 2005 r. Nadal występują braki dotyczące wielu istotnych kwestii, takich jak zakres ustawodawstwa, stosowanie prawa krajowego, zasada jakości danych, podstawa prawna przetwarzania danych, dane w sprawie skazanych w sprawach karnych, informacje udostępniane podmiotowi danych, zakres odstępstwa, system notyfikacji i uprzednich kontroli właściwego organu oraz przekazywanie danych państwom trzecim. Mimo podjęcia działań zmierzających w dobrą stronę zdolności administracyjne Komisji Ochrony Danych są nadal słabe. Komisja ta nie ma gwarancji niezależności budżetowej, w 2006 r. jej budżet okrojono, a ponadto nie ma ona wystarczającej liczby pracowników. Nadal niezadowalające jest funkcjonowanie systemu rejestracji i notyfikacji. Jest on raczej mało aktywny, a jakość rozpatrywania skarg jest niewystarczająca, podobnie jak jego ogólne dokonania w zakresie egzekwowania przepisów. Należy znacznie przyspieszyć przygotowania ustawodawcze w tej dziedzinie.

W zakresie ochrony danych osobowych Bułgaria nie jest jeszcze w stanie zapewnić pełnego wprowadzenia w życie wspólnotowego dorobku prawnego *(por. także Rozdział 24 -- Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne).*

Wnioski

Poczyniono znaczne postępy w zakresie **prawa przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług niefinansowych.** Obecnie Bułgaria zasadniczo spełnia zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych. Przygotowania wciąż trwają i jeśli obecne ich tempo się utrzyma, Bułgaria powinna na czas zapewnić wdrożenie prawa wspólnotowego od momentu przystąpienia do UE.

Osiągnięto postęp w zakresie usług finansowych, zwłaszcza w bankowości i sektorze ubezpieczeń, jednak nadal wzmożonych starań wymaga dokończenie przygotowań przedakcesyjnych w dziedzinie b (dyrektywa o wymogach kapitałowych wobec firm inwestycyjnych), **usług inwestycyjnych** i **rynku papierów wartościowych** oraz **ochrony danych osobowych**. Ponadto wzmożonych starań wymagają dziedziny **ubezpieczeń** komunikacyjnych oraz **społeczeństwa informacyjnego**. Obszary te wymagają zwiększenia wysiłków.

4.1.4. Rozdział 4: Swobodny przepływ kapitału

Ustawodawstwo bułgarskie w zakresie zwalczania praktyk **prania pieniędzy** zasadniczo jest zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. Odnotować można pozytywne zmiany w sprawie reagowania na międzynarodowe wnioski o współpracę oraz operacji dotyczących podejrzeń o pranie pieniędzy przez obywateli innych państw. Agencja Wywiadu Finansowego funkcjonuje właściwie i profesjonalnie jako organ administracyjny zajmujący się analizą zgłosze ń o podejrzanych transakcjach.

Nadal istnieją luki w ustawie o zwalczaniu prania pieniędzy, która nie w pełni odzwierciedla wymogi drugiej dyrektywy UE w sprawie zwalczania praktyk prania brudnych pieniędzy. Ponadto należy dostosować ustawodawstwo krajowe do zmienionych zaleceń Grupy Roboczej ds. Działań Finansowych w sprawie prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu. Skuteczność wprowadzania w życie ustawodawstwa nadal jest bardzo niska. Poprawić należy świadomość obowiązków sprawozdawczych wśród podmiotów zgłaszających transakcje, system zgłaszania podejrzanych transakcji oraz nadzór nad podmiotami zgłaszającymi, zw łaszcza poza sektorem finansowym.

Zasadniczym niedociągnięciem w tym obszarze jest nadal brak wymiernych wyników mierzonych stopniem egzekwowania prawa oraz ścigania przypadków prania brudnych pieni ędzy (*por. także Rozdział 24 - Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne*). Należy jednak zwiększyć czynione w tym obszarze starania.

Wnioski

Postęp w dziedzinie zwalczania praktyk **prania pieniędzy** pod względem skutecznego wdra żania i egzekwowania prawa był nadal ograniczony Usunięcie istniejących braków w zakresie zapobiegania praniu brudnych pieniędzy do czasu przystąpienia do UE obecnie wymaga obecnie wzmożonych wysiłków i szybkich działań. Dotyczy to zwłaszcza kwestii świadomości istniejących wymogów oraz zgłaszania podejrzanych transakcji przez podmioty, których to dotyczy, oraz nadzoru nad podmiotami zgłaszającymi.

4.1.5. Rozdział 5: Prawo spółek

Pozytywne zmiany nastąpiły w sprawie **ochrony praw własności intelektualnej i przemys łowej**, zwłaszcza pod względem współpracy międzyinstytucjonalnej, koordynacji w egzekwowaniu prawa oraz tworzeniu ram ustawodawczych. Poprawa ta jest wynikiem krajowego planu działań na lata 2005-2006 w zakresie ochrony praw intelektualnych i przemys łowych (PWI).

We wrześniu 2005 r. przyjęto ustawę o nośnikach optycznych, która jest jednym z narzędzi prawnych w walce z piractwem. Przyjęty plan działań ma usprawnić struktury administracyjne i poprawić egzekwowanie prawa w zakresie PWI. Za zasadnicze czynniki uznaje się lepszą współpracę między agencjami zajmującymi się PWI oraz organami ścigania, poprawę świadomości w zakresie PWI oraz odpowiednie szkolenie; podjęto także starania na rzecz poprawy komunikacji w tej sprawie między instytucjami.

Ustawodawstwo patentowe oraz inne zaległe akty (zmiany w ustawie o znakach towarowych i oznaczeniach geograficznych oraz w ustawie o wzorach przemysłowych) należy w jeszcze wi ększym stopniu dostosować do wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie własności

przemysłowej.

Niezbędna jest dalsza poprawa w zakresie egzekwowania PWI. Nadal zagrożenie i realne wyzwania stanowi przestępczość z zakresie PWI. Bułgaria powinna obecnie przełożyć plany na dalsze działania i wypracować więcej konkretnych, wymiernych efektów. Niezbędna jest bliska współpraca, poprawa świadomości zagadnień PWI, dodatkowa obsada kadrowa w miejscach kraju o podstawowym znaczeniu pod tym względem oraz większa liczba szkoleń. Nadal poprawiać należy jakość komunikacji między poszczególnymi instytucjami oraz między instytucjami a organizacjami zrzeszającymi posiadaczy praw.

Przygotowania w zakresie ochrony praw własności intelektualnej i przemysłowej należy przyspieszyć.

Wnioski

W zakresie ochrony **praw własności intelektualnej i przemysłowej** osiągnięto znaczący post ęp, jednak nadal niezbędne są dalsze działania w celu zakończenia przygotowań przedakcesyjnych w tej dziedzinie. Usunięcia braków w tej dziedzinie na czas, w przed przyst ąpieniem, wciąż wymaga zwiększonych wysiłków i szybkich działań.

4.1.6. Rozdział 7: Rolnictwo

Zagadnienia przekrojowe

W lutym 2006 r. parlament przyjął – w formie nowelizacji ustawy o pomocy dla rolników -- akty prawne ustanawiające **agencję płatniczą**, która zarządzać będzie wsparciem krajowym i wsparciem z UE dla rolnictwa, obszarów wiejskich, leśnictwa i rybołówstwa, a także w sprawie decyzji strategicznych. Sformalizowano kwestie o zasadniczym znaczeniu, takie jak opcję stosowania jednolitej płatności obszarowej (JPO), sprawę decyzji o minimalnej wielkości kwalifikujących się do pomocy gospodarstw rolnych, uzupełniających krajowych dopłat bezpo średnich oraz odpowiedniego budżetu.

Nadal nie zakończono tworzenia systemu informatycznego niezbędnego do funkcjonowania agencji płatniczej oraz szkolenia i naboru pracowników. Należy przyspieszyć przygotowania w tym zakresie.

Pierwotny plan główny dotyczący utworzenia **zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli** (IACS) został zmieniony w celu uwzględnienia opóźnień wdrożeniowych. W celu utworzenia systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS) Bułgaria zdecydowała się na wykorzystanie archiwizowanych obrazów satelitarnych, w uzupełnieniu ortoobrazów wykonywanych z powietrza; zawarto umowy o dostarczenie wszelkich niezbędnych danych, jednak harmonogram prac jest bardzo napięty. Istniejące ortoobrazy cyfrowe oraz możliwe do wykorzystania obrazy satelitarne obejmują ok. 25 % terytorium kraju. Konwersji bloków LPIS na format cyfrowy dokonano do tej pory dla ok. 17 % terytorium. Właśnie rozpoczęto prace w zakresie ustalania relacji między gospodarstwami rolnymi a blokami LPIS, co jest niezbędne dla dostarczenia rolnikom materiałów graficznych wskazujących granice między działkami referencyjnymi, jednolite numery referencyjnych tych działek oraz ich powierzchnię. Znaczne prace wykonano w zakresie opracowywania i instalacji nowego oprogramowania, jednak oprogramowania tego nie poddano jeszcze testom końcowym. Przyspieszono realizację innych podstawowych zadań, takich jak wstępna rejestracja rolników, kontrole na miejscu oraz

szkolenia pracowników. Nadal niezbędne są w tym zakresie pilne działania.

W zakresie **mechanizmów handlowych** zapewniono formalną koordynację między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami (Państwowym Funduszem Rolnictwa, Służbą Celną, Krajową Inspekcją Weterynaryjną oraz Inspekcją Fitosanitarną). Przygotowania w tym obszarze zasadniczo przebiegają dobrze, lecz niezbędne są dalsze starania, ponieważ nadal zasadniczo utrzymuje się brak dokładnej wiedzy o mechanizmach handlowych.

Wspólna organizacja rynków

Ogólnie rzecz biorąc, tworzone są skuteczne struktury administracyjne służące egzekwowaniu zasad organizacji wszystkich rynków, w postaci naboru dodatkowych pracowników, odpowiednich szkoleń oraz jasnego definiowania procedur.

W odniesieniu do rynku **wina** nie zakończono tworzenia bułgarskiego rejestru winnic.

Nie przyjęto dodatkowych przepisów wykonawczych dotyczących niektórych mechanizmów rynkowych, w tym kontroli i certyfikacji. Należy zintensyfikować przygotowania w tym sektorze.

Przyjęto akty prawne umożliwiające egzekwowanie zasad wspólnej organizacji rynku **mleka** i podjęto działania na rzecz ustanowienia kwoty mlecznej oraz większości mechanizmów wspólnej organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych. Zakończono tworzenie bazy danych zawierającej podstawową ewidencję kwot, obejmującej wszystkim producentów i sprzedawców bezpośrednich; w przygotowaniu jest obecnie przydział orientacyjnych kwot indywidualnych. Proces zatwierdzania skupujących jest na dobrej drodze.

Nadal nie przyjęto jeszcze szczegółowych zasad zarządzania kwotami mlecznymi i rezerwą krajową. Nie w pełni sprawnie działają jeszcze krajowe i regionalne rady ds. rynku mleka i niezależne laboratoria zajmujące się analizą zawartości tłuszczu we wszystkich poszczególnych mleczarniach. Laboratoriów tych do tej pory ani nie zainstalowano, ani nie akredytowano. Nale ży przyśpieszyć przygotowania w tej sprawie.

W odniesieniu do rynku **warzyw i owoców** osiągnięto postęp w realizacji kontroli jakości świe żych produktów oraz przestrzegania norm dopuszczania do obrotu. Poczyniono też postępy w tworzeniu struktur administracyjnych zajmujących się uznawaniem producentów.

Pod względem klasyfikacji tuszy **wołowych** ustawodawstwo bułgarskie zostało co prawda w pełni zharmonizowane z dorobkiem wspólnotowym, ale jeszcze nie weszło w życie. Aby zapewnić właściwe wdrożenie tej klasyfikacji do czasu przystąpienia do UE należy przyspieszy ć szkolenia osób zajmujących się taką klasyfikacją w ubojniach.

Sprawy weterynaryjne i fitosanitarne, w tym bezpieczeństwo żywności

Przyjmując ramową ustawę o weterynarii Bułgaria stworzyła podstawy dla przeniesienia na grunt prawa krajowego wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie ochrony zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt, weterynaryjnego zdrowia publicznego oraz przekrojowych weterynaryjnych instrumentów kontroli. Ramowa ustawa o weterynarii weszła w życie dnia 1 maja 2006 r.

Nie przyjęto jeszcze przepisów wykonawczych i zmian w obowiązującym prawie w celu

zapewnienia pełnej zgodności pełnego przestrzegania przepisów wspólnotowych w sektorze weterynaryjnym, po przeprowadzeniu odpowiednich niezbędnych kontroli. Na ostateczne przyj ęcie przez parlament oczekuje też projekt ustawy o ochronie roślin. Należy zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

Na grunt prawa krajowego przeniesiono prawo wspólnotowe w zakresie **pasażowalnych encefalopatii gąbczastych (TSE) i produktów pochodzenia zwierzęcego**. Od początku stycznia 2006 r. obowiązuje zakaz karmienia zwierząt hodowlanych określonymi kategoriami przetworzonych białek zwierzęcych.

W odniesieniu do monitoringu w zakresie TSE, szczególnie zbierania, obróbki i badań zwłok zwierząt padłych Bułgaria przedstawiła krajowy plan zbierania zwłok. Plan ten wymaga dalszej poprawy. Nie wykazano jeszcze zgodności z wymogami UE jednego z dwóch zakładów utylizacji położonych w Warnie. Wykazano zgodne z przepisami wspólnotowymi niszczenie produktu utylizacji (mączki mięsno-kostnej) poprzez spalenie w cementowni. Zagwarantować należy jednak zniszczenie w tej cementowi mączki mięsno-kostnej pochodzącej od określonych stad. Niezbędne są także pilne działania w zakresie budowy nowego zakładu utylizacji na po łudniu Bułgarii.

Transpozycja do prawa krajowego przepisów w zakresie **systemów kontroli weterynaryjnej na wspólnym rynku** reguluje ramowa ustawa o weterynarii.

Nie przyjęto jeszcze ani nie wdrożono przepisów wykonawczych dotyczących przystąpienia do sieci TRACES, zrzeszającej organy weterynaryjne w państwach UE (będącej następczynią ANIMO). Należy przyspieszyć przygotowania w tym zakresie.

Ustawodawstwo transponujące na grunt prawa krajowego wspólnotowy dorobek prawny w zakresie **identyfikacji i rejestracji zwierząt** jest obecnie gotowe w odniesieniu do wszystkich właściwych gatunków oraz do spraw sankcji i kontroli. Utworzono bazę identyfikacji i rejestracji bydła. System ten jest obecnie aktualizowany i rozbudowywany, tak by mógł objąć także inne gatunki zwierząt.

Do tej pory nie wykazano jeszcze funkcjonowania tej bazy w trybie online dla wszystkich gatunków. Należy zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

Dokonano transpozycji na grunt prawa krajowego wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie **finansowania inspekcji i kontroli weterynaryjnych**. Przygotowania w tym zakresie są już zaawansowane.

Zakończono także transpozycję do prawa krajowego wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie kontroli weterynaryjnych towarów przywożonych z państw trzecich oraz przepisów dotyczących wywozu. Funkcjonuje już jeden z ośmiu długoterminowych punktów weterynaryjnej kontroli granicznej (Kapitan Adreeovo na granicy lądowej z Turcją), ale potrzebnych jest tam kilka zmian. Prace rozpoczęły się; zamówiono też wyposażenie potrzebne do uruchomienia pozostałych punkty.

Nie utworzono jeszcze infrastruktury niezbędnej do uruchomienia siedmiu długoterminowych punktów weterynaryjnej kontroli granicznej na przyszłej zewnętrznej granicy UE w Bułgarii; nie egzekwuje się też jeszcze obowiązujących w UE procedur kontroli ani warunków przywozu. Przygotowania w tym zakresie należy znacznie zintensyfikować.

Ramowa ustawa o weterynarii stanowi podstawę prawną dla utworzenia funduszu ochrony zdrowia zwierząt finansującego **wydatki w dziedzinie weterynarii**.

Ogólne środki dotyczące **kontroli chorób zwierzęcych** (zakaz szczepień i niektóre środki zwalczania chorób) zostały przetransponowane do prawa krajowego Bułgarii.

W odniesieniu do kontroli chorób, nie ustanowiono jeszcze nadzwyczajnego funduszu ochrony zdrowia zwierząt. Jeśli chodzi o kontrolę klasycznego pomoru świń nie dokonano jeszcze zmiany statusu z państwa, w którym przeprowadzane są szczepienia na państwo, w którym nie przeprowadza się szczepień. Obecna praktyka skupia się na wykrywaniu potencjalnych miejsc występowania wirusa naturalnego, ponieważ w 2005 r. zaprzestano szczepienia trzody chlewnej. Aby uzyskać pełny status państwa, w którym nie przeprowadza się szczepień trzody chlewnej, należy zintensyfikować przygotowania.

Prawodawstwo w zakresie **handlu żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierz ęcego** zostało przetransponowane. Przygotowania w tej dziedzinie są już w dużym stopniu zaawansowane.

Ponadto ramowa ustawa o weterynarii stanowi podstawę prawną wykonywania prawa o **zdrowiu publicznym** w zakresie weterynarii w zakładach. Trwa dostosowywanie do nowego prawa UE regulującego opakowania higieniczne i modernizacja zakładów. Jeśli chodzi o jakoś ć surowego mleka i systemy jej kontroli, przyjęto jasną strategię zarządzania okresem przej ściowym.

Jednakże nie wykazano jeszcze ukończenia procesu modernizacji zakładów. Należy zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

W odniesieniu do wykonania wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie **wspólnych środków** (w tym w zakresie chorób odzwierzęcych) Bułgaria ustaliła swe potrzeby modernizacyjne i obecnie pracuje nad usunięciem braków.

W odniesieniu do zdrowia publicznego w zakresie weterynarii, nie zweryfikowano jeszcze wykonywania kontroli pozostałości, weterynaryjnych produktów leczniczych, substancji zanieczyszczających i chorób odzwierzęcych, w szczególności w odniesieniu do metod diagnostycznych i standardów stosowanych w laboratoriach. Należy kontynuować przygotowania.

Wdrażanie i wykonywanie zasad **dobrostanu zwierząt** na szczeblu gospodarstw w trakcie transportu i uboju zostało już rozpoczęte, wraz ze szkoleniem w zakresie stosowania nowego ustawodawstwa.

Normy i standardy UE w zakresie dobrostanu zwierząt nie zostały jeszcze w pełni wprowadzone. Należy zintensyfikować przygotowania.

Wnioski

Poczyniono postępy w zakresie niektórych wspólnych organizacji rynku. Generalnie Bułgaria spełnia obecnie zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w tej dziedzinie.

Postępy poczyniono również w zakresie **agencji płatniczej**, jednak w celu ukończenia

przygotowań do przystąpienia niezbędne są dalsze działania. Dziedzina ta wymaga obecnie wzmożonych wysiłków i sprawnego działania, tak aby usunąć wszelkie braki przed przyst ąpieniem. Odnotowano także pewne postępy w dziedzinie mechanizmów handlowych i **wspólnej organizacji rynku wina i alkoholu** oraz **mleka i wołowiny**. Poczyniono również postępy w zakresie pełnej transpozycji wspólnotowego dorobku prawnego w **sektorze weterynaryjnym**, zakończenia prac w dziedzinach **kontroli chorób zwierząt** (klasyczny pomór świń, nadzwyczajny fundusz ochrony zdrowia zwierząt), **systemów kontroli weterynaryjnej na rynku wewnętrznym** (utworzenie wszystkich długoterminowych posterunków weterynaryjnej kontroli granicznej), **handlu żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego, mechanizmów handlowych** i **dobrostanu zwierząt** oraz zako ńczenia prac w dziedzinie **zdrowia publicznego w zakresie weterynarii** poprzez modernizacj ę zakładów. Poczyniono również postępy w zakresie możliwości pobierania próbek i badania, w celu wzmocnienia **wspólnych środków** (w tym środków dotyczących **chorób odzwierz ęcych**) odzwierzęcych dziedzinie weterynarii. Aby usunąć wszystkie braki przed przyst ąpieniem niezbędne są wzmożone wysiłki i szybkie działanie.

Ograniczone postępy poczyniono w zakresie **IACS**, szczególnie w odniesieniu do systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS), oraz **TSE i produktów ubocznych pochodzenia zwierz ęcego**, w tym w odniesieniu do modernizacji zakładów utylizacyjnych. Sytuacja w tych dziedzinach nadal budzi poważne obawy. Bułgaria powinna podjąć natychmiastowe i zdecydowane działania w celu osiągnięcia gotowości do daty przystąpienia.

4.1.7. Rozdział 8: Rybołówstwo

W dziedzinie **zarządzania zasobami i flotą, inspekcji i kontroli** bułgarska ustawa o rybo łówstwie i akwakulturze z 2001 r. została zmieniona w listopadzie 2005 r. poprzez wprowadzenie podstawy prawnej przyznawania licencji połowowych, działań strukturalnych i organizacji rynku, w tym systemu monitorowania statków i uznawania grup producentów. Krajowa Agencja Rybołówstwa i Akwakultury (NAFA) jest odpowiedzialna za prowadzenie Rejestru Floty Rybackiej i przedstawianie sprawozdań w tej sprawie.

Dane badawcze nie zostały jeszcze przekazane do Rejestru Floty Rybackiej UE w odpowiednim formacie. Instalacja systemu monitorowania statków rybackich wciąż jest nie została jeszcze ukończona, szczególnie w świetle modernizacji zmierzającej do systemu satelitarnego. Podobnie nie odnotowano znaczącej poprawy w zakresie sprawozdawczości danych połowowych w dziennikach połowowych, deklaracji wyładunkowych i dokumentów sprzedaży, jak również ich dostępności. Należy przyśpieszyć przygotowania w tym zakresie.

W dziedzinie **działań strukturalnych**, opracowywane są zasady i procedury używania i wdra żania środków strukturalnych równolegle z utworzeniem agencji płatniczej dla rolnictwa (*patrz rozdział 7 - Rolnictwo*). Należy przyśpieszyć przygotowania.

W odniesieniu do **polityki rynkowej**, pod koniec 2005 r. utworzono w NAFA jednostkę ds. organizacji rynku.

Nie przyjęto jeszcze pozostałych przepisów wykonawczych, dotyczącego utworzenia infrastruktury rynku hurtowego (organizacje producentów, agencja interwencyjna i system informatyczny). Nie utworzono też systemu zbierania danych połowowych, nie ma więc mo żliwości przeprowadzenia kontroli krzyżowych. Należy zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

Wnioski

Poczyniono postępy w następujących dziedzinach: **zarządzanie zasobami i flotą**, **inspekcje i kontrola**, **działania strukturalne** i **polityka rynkowa**. Niemniej rezultaty tych działań są wcią ż ograniczone. Bułgaria musi zwiększyć wysiłki i przyspieszyć działania mające na celu przygotowanie zarządzania funduszem strukturalnym w sektorze rybołówstwa, ukończenie systemu monitorowania statków rybackich, przyjęcie ustawodawstwa i stworzenie systemu zbierania danych połowowych.

4.1.8. Rozdział 9: Polityka transportowa

W dziedzinie **transportu lotniczego** poczyniono znaczne wysiłki, w wyniku czego większość odpowiedniego prawodawstwa została przetransponowana do prawa krajowego, które ogólnie jest zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. Bułgaria parafowała ogólną umowę o transporcie lotniczym i umowę o Europejskiej Wspólnej Przestrzeni Lotniczej; przewidziane jest tymczasowe stosowanie obydwu umów począwszy od dnia ich podpisania.

Odpowiednie działania programowe, w szczególności dotyczące bezpieczeństwa na lotniskach, muszą zostać w pełni wdrożone przed przystąpieniem. Generalnie, przygotowania w tej dziedzinie są już w dużym stopniu zaawansowane.

W dziedzinie **transportu morskiego** prawodawstwo ramowe zostało przetransponowane i jest zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. W odniesieniu do kontroli przez państwo portu sytuacja się poprawia, szczególnie w zakresie zmniejszenia się liczby zatrzymanych.

Niezależność Bułgarskiej Administracji Morskiej w kontroli przez państwo bandery wciąż nie jest pełna, ponieważ NavyBulgar, jako podmiot kontrolowany, jest wciąż przedsiębiorstwem państwowym. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

W dziedzinie prawodawstwa regulującego **transport lotniczy** poczyniono znaczące postępy, dzięki czemu Bułgaria generalnie spełnia zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych. Wdrażanie prawodawstwa wciąż trwa i przy założeniu, że obecne tempo zostanie utrzymane, wymogi powinny zostać spełnione przed przystąpieniem.

W dziedzinie **transportu morskiego** poczyniono postępy. Jednakże standardy w tej dziedzinie wciąż pozostają w tyle za średnimi wynikami Unii Europejskiej. Obecnie należy wzmóc wysiłki i przyspieszyć działania, aby usunąć wszelkie braki przed przystąpieniem, w szczególności poprzez zapewnienie pełnej niezależności bułgarskiej Administracji Morskiej jako organowi inspekcyjnemu.

4.1.9. Rozdział 10: Podatki

W listopadzie 2005 r. przyjęto ustawę o **podatku akcyzowym** i składach podatkowych. Przewiduje ona w szczególności przeniesienie kompetencji administracyjnych w zakresie podatku akcyzowego z organów podatkowych do organów celnych. Ustawa zawiera również przepisy dotyczące systemu składów celnych oraz przepisy regulujące przetrzymywanie, przep ływ i monitorowanie produktów podlegających podatkowi akcyzowemu na mocy porozumień o zawieszeniu cła. Ustawa o podatku akcyzowym została znowelizowana w grudniu 2005 r., w

celu podniesienia stawek podatku akcyzowego zgodnie z uzgodnionym harmonogramem zbli żania ustawodawstw. Przygotowania w zakresie podatku akcyzowego są w dużym stopniu zaawansowane.

W dziedzinie **podatku VAT**, nie przyjęto jeszcze ustawodawstwa, które planowano przyjąć na koniec 2005 r. W dziedzinie **podatków bezpośrednich** projekt ustawy o podatku od osób prawnych i podatku dochodowym również nie został jeszcze przyjęty. Należy zintensyfikować przygotowania w tej kwestii.

W dziedzinie **współpracy administracyjnej i wzajemnej pomocy** poczyniono postępy. W styczniu 2006 r., wraz z wejściem w życie nowego kodeksu postępowania w sprawach podatkowych i ubezpieczenia społecznego, rozpoczęła działalność Krajowa Agencja Skarbowa (NRA). NRA skupiła w swych rękach pobór i administrację dwóch państwowych podatków (VAT i podatek dochodowy od osób prawnych) i obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (takich jak ubezpieczenie zdrowotne). Realizowana obecnie reforma w tym sektorze, w szczególności udane przeniesienie administracji podatkowej do NRA, przyczyniło się do poprawy ściągalności podatków i możliwości kontrolnych, czego odzwierciedleniem jest wzrost łącznej ściągalności podatków.

Pobór podatków wymaga stałych działań na szczeblu zarządzania, aby zapewnić sprawne funkcjonowanie nowoutworzonej instytucji. Wdrożenie nowych ustaw będzie wymagało koordynacji między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami. Zdolności administracyjne nale ży nadal zwiększać poprzez rozwój umiejętności zawodowych pracowników i ciągłe szkolenia. Przygotowania w zakresie wzajemnych połączeń informatycznych postępują we właściwym tempie i jeśli nic nie stanie na przeszkodzie, Bułgaria powinna spełnić wszystkie zobowiązania w tej dziedzinie do czasu przystąpienia. Generalnie przygotowania w tym zakresie są już zaawansowane.

Wnioski

W dziedzinie **podatku akcyzowego** oraz **współpracy administracyjnej** i **wzajemnej pomocy** poczyniono znaczące postępy. Zasadniczo Bułgaria spełnia obecnie zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w tych dziedzinach. Jeśli obecne tempo przygotowań się utrzyma, Bułgaria powinna zdążyć z wdrożeniem wspólnotowego dorobku prawnego przed przystąpieniem.

W dziedzinie **podatku VAT** i **podatków bezpośrednich** postępy są znikome. Dziedziny te wymagają wzmożonych wysiłków w zakresie ustawodawstwa i wykonywania nowych przepisów.

4.1.10. Rozdział 13: Polityka społeczna i zatrudnienie

W odniesieniu do **prawa pracy** bułgarski kodeks pracy został znowelizowany w październiku 2005 r. Inspekcja pracy zwiększyła zatrudnienie.

Wciąż nie została ukończona transpozycja wspólnotowego dorobku prawnego w odniesieniu do dyrektyw uzupełniających statut spółki europejskiej i spółdzielni europejskiej, dyrektywy w sprawie informacji i konsultacji oraz dyrektywy o europejskich radach zakładowych. Ponadto wciąż należy uregulować kwestie mające zapewnić należytą i pełną transpozycję, w szczególno

ści w odniesieniu do dyrektyw dotyczących oddelegowania pracowników, niewypłacalności pracodawcy, bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, zwolnień grupowych, pracy w niepełnym wymiarze, pracy na czas określony, czasu pracy i ochrony pracy młodocianych. Ponadto zdolności administracyjne i mechanizmy kontroli wewnętrznej inspekcji pracy są niewystarczające, żeby zagwarantować skuteczne i bezstronne stosowanie wspólnotowego dorobku prawnego w tej dziedzinie. Należy zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

Jeśli chodzi **dialog społeczny**, należy zintensyfikować dwustronny dialog w celu przygotowania partnerów społecznych do ich przyszłego udziału w opracowywaniu i wdra żaniu polityki społecznej UE. Kryteria reprezentatywności muszą być stosowane w sposób bezstronny wobec wszystkich organizacji partnerów społecznych. Udział w dialogu trójstronnym powinien być ograniczony organizacji partnerów społecznych legitymujących się mandatem społecznym. Należy zintensyfikować przygotowania.

Odnotowano pewne postępy w operacyjnym wdrażaniu przepisów ustawowych w dziedzinie **zdrowia publicznego**. W szczególności poczyniono postępy w zakresie dostosowania do wspólnotowego dorobku prawnego systemu legislacyjnego dotyczącego chorób zakaźnych. Poczyniono również znaczące postępy w transponowaniu wspólnotowego dorobku prawnego regulującego produkcję, prezentowanie i sprzedaż wyrobów tytoniowych. W listopadzie 2005 r. została ratyfikowana ramowa konwencja antytytoniowa. dokonano pełnej transpozycji dyrektywy o reklamie wyrobów tytoniowych. Dokonano zmian w sposobie finansowania słu żby zdrowia i zwrócono większą uwagę na środki zapobiegania chorobom.

Nie ma jeszcze pełnej transpozycji wspólnotowego dorobku prawnego dotyczącego krwi i jej składników, tkanek oraz komórek, w szczególności w odniesieniu do standardów jakości i bezpieczeństwa ludzkiej krwi i jej składników, wymogów dotyczących identyfikacji oraz powiadamiania o poważnych reakcjach i zdarzeniach, a także standardów wspólnotowych i specyfikacji dotyczących jakości w zakładach krwiodawstwa. Pozostaje również do zrobienia dalsze dostosowanie prawa regulującego transplantację organów, tkanek i komórek. System nadzoru chorób zakaźnych wymaga dalszego usprawnienia i ciągłych nakładów na zdolności laboratoryjne i sprzęt informatyczny.

Nadal potrzebne są wzmożone wysiłki w celu poprawy stanu zdrowia społeczeństwa i dostępu do opieki zdrowotnej, szczególnie na szczeblu regionalnym i wśród najbiedniejszych grup spo łeczno-gospodarczych i mniejszości. W odniesieniu do dostępu społeczeństwa do opieki zdrowotnej, warunki nie uległy poprawie. Podstawowe warunki panujące w zakładach opieki dla osób starszych, dla osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie oraz dla dzieci, są przerażające. Podstawa prawna ich zinstytucjonalizowania, powolny, a czasem również źle zorganizowany, proces zmierzający w kierunku rzeczywistej deinstytucjonalizacji są niezadowalające i wciąż dają podstawy do obaw. Wciąż niezbędne są wzmożone wysiłki w tym zakresie.

Poczyniono postępy w przygotowaniach dotyczących zarządzania środkami z **Europejskiego Funduszu Społecznego**, szczególnie w zakresie rekrutacji pracowników, stałych szkoleń dla pracowników służby cywilnej oraz wyznaczenia organu zarządzającego dla operacyjnego programu rozwoju zasobów ludzkich i operacyjnego programu zdolności administracyjnych.

Wciąż nie ukończono tworzenia zdolności administracyjnych, w szczególności w zakresie operacyjnego programu na rzecz zdolności administracyjnej oraz w odniesieniu do zatrudnienia i szkoleń w Ministerstwie Edukacji i Nauki i Agencji Pomocy Społecznej (*zob. również rozdzia*

ł 21 – Polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych). Należy zintensyfikowa ć przygotowania w tym zakresie.

W dziedzinie integracji społecznej w lutym 2006 r. przyjęto nowelizację ustawy o pomocy spo łecznej, która w szczególności otwiera rynek na świadczenie usług społecznych. W kwietniu 2006 r. rząd zatwierdził uaktualniony krajowy plan zwalczania ubóstwa i wykluczenia spo łecznego na lata 2005-2006 przewidujący wspieranie działalności edukacyjnej, przekwalifikowanie, zatrudnienie i pomoc słabszym grupom społecznym. Prace analityczne i opracowywanie statystyk społecznych na temat ubóstwa i wykluczenia społecznego powinny być nadal prowadzone zgodnie ze wskaźnikami UE dotyczącymi integracji społecznej. Należy wciąż dokładać starań w celu poprawy sytuacji słabszych grup społecznych, w tym Romów, oraz promowania ich pełnej integracji ze społeczeństwem. W niektórych gminach zniesienie segregacji i integracja w ramach standardowego systemu szkolnego uczniów romskich oraz uczniów o specjalnych potrzebach przyniosły pozytywne rezultaty.

Nie rozszerzono dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, ponieważ wciąż znaczna czę ść społeczeństwa, szczególnie ludność romska, nie ma dostępu do usług zdrowotnych. Należy przyspieszyć proces znoszenia segregacji i proces integracji w ramach standardowego systemu szkolnego uczniów romskich i uczniów o specjalnych potrzebach. Nie odnotowano żadnej trwałej poprawy koordynacji polityki dotyczącej dzieci i zdolności administracyjnych Agencji ds. Ochrony Dzieci, w tym również na szczeblu gminnym. Nie przyspieszono procesu deinstytucjonalizacji i rozwoju opieki środowiskowej. Wciąż istnieje potrzeba wdrożenia szczególnych usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych pomagających w rozwiązaniu problemu wykluczenia społecznego. Należy przedsięwziąć dalsze działania w celu integracji s łabszych grup społecznych, w szczególności społeczności romskiej, na rynku pracy, poprzez promowanie wysokiej jakości edukacji i szkoleń zawodowych. Dostęp osób niepe łnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej, budynków, transportu, edukacji i rynku pracy wciąż nie uległ poprawie. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W odniesieniu do kwestii **zwalczania dyskryminacji** w listopadzie 2005 r. utworzono Komisj ę ds. Ochrony przed Dyskryminacją, która rozpoczęła już rozpatrywanie pierwszych spraw.

Z uwagi na ograniczenia administracyjne i kadrowe wspomniana komisja nie wykorzystuje w pełni swego potencjału, tymczasem nie podjęto żadnych działań zapewniających jej uzyskanie w szybkim czasie pełnej operacyjności. Sytuacja mniejszości romskiej wciąż wymaga fundamentalnych zmian. Działania mające zapewnić skuteczne wdrażanie programu ramowego na rzecz integracji Romów w społeczeństwie bułgarskim są niewystarczające. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

Poczyniono postępy w przygotowaniach w zakresie **Europejskiego Funduszu Społecznego** (EFS), jednakże dziedzina ta wciąż wymaga wzmożonych wysiłków w celu sprostania stoj ącym nadal wyzwaniom. W pięciu innych dziedzinach niniejszego rozdziału, które w pa ździerniku 2005 r. określono jako rozdziały wymagające wzmożonych działań, poczyniono ograniczone postępy. Dziedziny te wymagają obecnie wzmożonych wysiłków i sprawnego dzia łania, tak aby rozwiązać zaległe kwestie przed przystąpieniem do UE. Należy doprowadzić do końca i wykonać dostosowanie prawa w dziedzinie **prawa pracy** i **zdrowia publicznego**. Nale ży wzmocnić dwustronny **dialog społeczny** i zapewnić należyty udział partnerów społecznych w strukturach trójstronnych. W kwestii integracji społecznej, należy dokonać znaczących

zmian w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, edukacji, deinstytucjonalizacji, dobra dziecka oraz integracji słabszych grup społecznych na rynku pracy. Sytuacja mniejszości romskiej nadal wymaga zmian strukturalnych. W odniesieniu do **zwalczania dyskryminacji** należy zwiększyć zdolności administracyjne Komisji ds. Ochrony przed Dyskryminacją. Zasadniczo potrzebne są wzmożone działania w celu wzmocnienia mo żliwości administracyjnych, w celu zapewnienia właściwego wdrażania wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie polityki społecznej.

4.1.11. Rozdział 14: Energia

W dziedzinie **konkurencyjności i rynku wewnętrznego energii** przyjęto ustawodawstwo ramowe i wykonawcze.

Wciąż nie otwarto w pełni rynku energii elektrycznej i gazu, zgodnie ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. Wdrożenie opracowanych planów powinno prowadzić do rozdzielenia zakresów działalności Bulgargas przed przystąpieniem.

Ponadto w sektorze paliw stałych Bułgaria musi zapewnić zgodność działań państwa ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W dziedzinie **energii jądrowej i bezpieczeństwa jądrowego** istnieją już ramy prawne i przyj ęto przepisy wykonawcze.

W odniesieniu do zobowiązań Bułgarii do wcześniejszego zamknięcia bloków nr od 1 do 4 w elektrowni jądrowej Kozłoduj, zawartych w Akcie Przystąpienia, Bułgaria nie podjęła niezb ędnych działań w celu zapewnienia ostatecznego demontażu bloków nr 1 i 2, które zostały zamknięte w 2002 r. Nie podjęła również konkretnych działań operacyjnych i administracyjnych w celu zabezpieczenia ostatecznego zamknięcia bloków nr 3 i 4 w 2006 r. a następnie ich demontażu, co pozwoliłoby na właściwe wykorzystanie dostępnych funduszy UE. Nie zapewniono jeszcze pełnej zgodności z wymogami i procedurami traktatu Euratom. Należy znacząco zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

W zakresie **konkurencyjności i rynku wewnętrznego energii** poczyniono ograniczone post ępy. Obecnie należy zintensyfikować wysiłki i przyspieszyć działania w celu ukończenia przed przystąpieniem procesu otwierania rynków energii elektrycznej i gazu. W dziedzinie **energii j ądrowej i bezpieczeństwa jądrowego** sytuacja uległa pogorszeniu w odniesieniu do procesu demontażu elektrowni jądrowej. Obecnie należy zintensyfikować wysiłki i przyspieszyć dzia łania w celu zagwarantowania ostatecznego zamknięcia bloków nr od 1 do 4 w elektrowni j ądrowej Kozłoduj.

4.1.12. Rozdział 15: Polityka przemysłowa

W Bułgarii nadal prowadzony jest **proces prywatyzacji i restrukturyzacji**, choć jego tempo jest wolniejsze niż pierwotnie zakładano. Prywatyzacja została prawie ukończona, jednak ostatnio proces uległ znacznemu spowolnieniu i tylko nieliczne prywatyzacje zostały rzeczywi ście doprowadzone do końca. Trwa nadal restrukturyzacja sektorów sieciowych.

Proces prywatyzacji jest wciąż zbyt mało przejrzysty i nadal występują problemy z kontrolą poprywatyzacyjną.

Restrukturyzacja przemysłu hutniczego jest poważnie opóźniona i nie uda się już przed up ływem uzgodnionego okresu restrukturyzacji przywrócić do rentowności głównego producenta stali, który jest objęty indywidualnym planem naprawczym. Bułgaria poinformowa ła formalnie Komisję o planowanych zmianach w swym krajowym planie restrukturyzacji w odniesieniu do przemysłu hutniczego oraz w odpowiednich biznesplanach. Komisja uważnie przeanalizuje te zmiany, w szczególności pod kątem ich zgodności z zasadami dotyczącymi pomocy państwa. Należy zintensyfikować przygotowania w dziedzinie prywatyzacji i restrukturyzacji.

Wnioski

W dziedzinie **prywatyzacji i restrukturyzacji** poczyniono pewne postępy. Jednakże wyniki są wciąż ograniczone, szczególnie w zakresie restrukturyzacji przemysłu hutniczego. Aby usunąć wszystkie braki przed przystąpieniem niezbędne są wzmożone wysiłki i szybkie działanie.

4.1.13. Rozdział 19: Telekomunikacja i technologie informacyjne

W dziedzinie **łączności elektronicznej i technologii informacyjnych** nie odnotowano znacz ących postępów.

Znikome postępy poczyniono również w rozwiązywaniu kwestii dotyczących transpozycji wspólnotowego dorobku prawnego 1998. Nie wdrożono jeszcze podstawowych środków zabezpieczających w zakresie konkurencji nałożonych na operatora działającego na rynku telefonii stacjonarnej. Na rynku telefonii komórkowej obowiązująca ustawa o telekomunikacji nie definiuje rynku połączeń międzysieciowych i w rezultacie nie nakłada na operatora o znacz ącej pozycji rynkowej (ZPR) orientacji kosztowej w hurtowych stawkach za połączenia. Przygotowania w zakresie możliwości przenoszenia numeru telefonu komórkowego mają charakter ograniczony. Przygotowania w zakresie wspólnotowego dorobku prawnego 2002 są dopiero na etapie początkowym. Krajowe organy regulacyjne nie mają właściwych zasobów do wykonywania swych zadań związanych z wdrażaniem nowej ustawy o łączności elektronicznej, w szczególności kwestiach dotyczących analiz rynkowych, oceny ZPR i nakładania środków zaradczych. Należy usprawnić koordynację między organami regulacyjnymi. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Jeśli chodzi o sektor **usług pocztowych**, w kwietniu 2006 r. przyjęto zmiany do ustawy o us ługach pocztowych. Celem tych zmian jest doprowadzenie do końca transpozycji drugiej dyrektywy o usługach pocztowych.

Wzmacnianie zdolności administracyjnych organu regulacyjnego, tj. Komisji Regulacji Łączno ści, przy ocenie jakości, księgowaniu kosztów i mechanizmach księgowych, nie zostało jeszcze ukończone. Ogólnie przygotowania w tej dziedzinie są zaawansowane.

Wnioski

W dziedzinie **usług pocztowych** poczyniono znaczące postępy. Należy doprowadzić do końca proces wzmacniania zdolności administracyjnych organu regulacyjnego. Generalnie Bułgaria spełnia zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w tej dziedzinie i powinna zdążyć z przygotowaniami, jeśli obecne tempo postępu będzie nadal utrzymywane.

Znikome postępy odnotowano w zakresie **łączności elektronicznej i technologii informacyjnych,** w tym nierozwiązanych ciągle kwestii związanych ze wspólnotowym dorobkiem prawnym 1998. Nadal pozostaje do zrealizowania dostosowania do wspólnotowego dorobku prawnego 2002. Należy zrewidować harmonogram legislacyjny i rozpocząć nowe plany w celu zapewnienia zgodności z terminami przystąpienia. Należy podjąć wzmożone wysiłki i przyspieszone działania w tej dziedzinie.

4.1.14. Rozdział 21: Polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych

Utworzono już **ramy legislacyjne** niezbędne do zapewnienia pełnej zgodności działań finansowanych przez fundusze strukturalne z polityką i prawodawstwem UE. Bułgaria przyjęła niezbędne zmiany do ustawy o zamówieniach publicznych i dostosowała do wspólnotowego dorobku prawnego nową ustawę o koncesjach. Bułgaria przyjęła organiczną ustawę budżetow ą, która wprowadza wieloletnie programowanie budżetowe, i rozpoczęła już programowanie budżetowe w kilku ministerstwach. Należy zwrócić uwagę na nowe ustawodawstwo dotyczące zamówień publicznych. Ogólnie przygotowania w tej dziedzinie już trwają.

Utworzone zostały główne **struktury instytucjonalne** dla przygotowania i wdrożenia funduszy strukturalnych. Podjęto decyzje w sprawie podziału zadań między różne organy w ramach każdego programu operacyjnego, a obecnie tworzy się struktury służące realizacji programów. Poprawie uległa koordynacja między ministerstwami.

Głównym wyzwaniem dla organów będzie realizacja ambitnych planów naboru kadr, przy du żej liczbie poszukiwanych doświadczonych pracowników i ewentualnej konkurencji między organami w staraniach o pozyskanie ograniczonej liczby dostatecznie wykwalifikowanych osób. Większość instytucji pośredniczących i beneficjentów końcowych, jak również instytucje zarządzające wciąż potrzebują zwiększenia zdolności operacyjnych, w szczególności w dziedzinie zamówień publicznych. Należy doprowadzić do końca przygotowania w zakresie mi ędzyministerialnej i międzysektorowej koordynacji planowania i następnie wdrażania działań na szczeblu regionalnym, jak również wytyczne w sprawie procedur wdrażania. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Bułgaria jest już zaawansowana w dziedzinie **programowania**. Przygotowała projekty wszystkich wymaganych dokumentów dotyczących programowania.

Niektórym dokumentom dotyczącym programowania, w tym krajowym strategicznym ramom odniesienia, brakuje ostrości i strategicznych wizji, co utrudnia koordynację wdrażania. Dokonanie ocen *ex ante* zostało rozpoczęte ze znacznym opóźnieniem. Istnieje obawa co do tego, czy uda się przygotować szereg projektów wdrażanych na podstawie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Należy zintensyfikować przygotowania w dziedzinie programowania.

W odniesieniu do **monitorowania i ewaluacji** w niektórych instytucjach zarządzających i po

średniczących utworzono systemy monitorowania. Bułgaria zamówiła jednolity system zarz ądzania informacjami obejmujący wszystkie programy operacyjne i jest w trakcie jego tworzenia.

Należy zapewnić wzajemne połączenia między pewnymi podsystemami jednolitego systemu zarządzania informacjami a także gotowość i przygotowanie użytkowników końcowych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym do funkcjonowania systemu. W tym kontekście należy doprowadzić do końca rekrutację i szkolenie personelu. W niektórych instytucjach zarz ądzających nie utworzono jeszcze jednostek ds. ewaluacji. Należy zintensyfikować przygotowania w zakresie monitorowania i ewaluacji.

W odniesieniu do **zarządzania finansowego i kontroli** przyjęto nowe ramy legislacyjne a struktury instytucjonalne w większości już istnieją. Utworzono centralną instytucję audytową i wewnętrzne wydziały audytowe działające w instytucjach zarządzających.

Obawy budzą ambitne plany naboru kadr i możliwa konkurencja między różnymi organami wła ściwymi dla tej dziedziny w staraniach o pozyskanie nielicznych dostępnych specjalistów. Nadal istnieje potrzeba prowadzenia większości szkoleń w tej dziedzinie. Nie ma jeszcze odpowiednich porozumień międzyinstytucjonalnych i podręczników proceduralnych. Brakuje również prężnej i skutecznej koordynacji przygotowań i wdrażania zarządzania finansowego oraz systemów kontroli. Wdrażanie systemu kontroli zamówień publicznych wciąż wymaga dalszej intensyfikacji w świetle wdrażania projektów spójnościowych finansowanych z funduszy ISPA i PHARE. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

Bułgaria poczyniła wystarczające postępy w zakresie **ustawodawstwa ramowego** i generalnie spełnia zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w tej dziedzinie.

Poczyniono również postępy w zakresie **programowania oraz monitorowania i ewaluacji**, jednakże Bułgaria wciąż potrzebuje wzmożonych wysiłków w celu przygotowania szeregu skutecznych projektów i ustanowienia funkcjonalnego systemu informacji do czasu przyst ąpienia do UE. Bułgaria poczyniła postępy w zakresie **struktur instytucjonalnych** i w dziedzinie **zarządzania finansowego i kontroli**. Dziedziny te wciąż wymagają zwiększonych wysiłków i sprawnego działania w celu usunięcia wszystkich braków przed przystąpieniem do UE. Należy zwrócić szczególną uwagę na szybkie stworzenie systemu audytu i kontroli umo żliwiającego należyte i skuteczne wdrażanie funduszy strukturalnych oraz na znaczne wzmocnienie zdolności administracyjnych. Potrzeba również działań w celu zapewnienia pe łnego funkcjonowania na wszystkich poziomach systemów kontroli *ex ante* dotyczących zamówień publicznych.

4.1.15. Rozdział 22: Ochrona środowiska

W odniesieniu do **ustawodawstwa horyzontalnego** obecnie realizowane jest wzmocnienie odpowiednich zdolności administracyjnych.

Koordynacja, integracja, świadomość społeczna i zaangażowanie publiczne wymagają dalszej poprawy w takich dziedzinach jak zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola (IPPC) oraz program NATURA 2000. Potrzebne są również dalsze wysiłki w odniesieniu do wdrożenia ustawodawstwa transponującego dyrektywy o ocenie wpływu na środowisko

naturalne oraz o strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, na szczeblu krajowym i regionalnym. Należy zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

Ustawodawstwo dotyczące **gospodarki odpadami** jest zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym.

Nie przywiązuje się wystarczającej wagi do naboru dodatkowego personelu specjalnie wyszkolonego w zakresie ustawodawstwa regulującego gospodarkę odpadami, w szczególno ści na szczeblu regionalnym i lokalnym. Niezbędne są dalsze działania wrażające w odniesieniu do dyrektywy ramowej w sprawie odpadów i dyrektywy w sprawie odpadów niebezpiecznych. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie, szczególnie w zakresie opracowania zintegrowanej sieci instalacji do unieszkodliwiania odpadów.

Ustawodawstwo regulujące **gospodarkę wodną** jest w dużej mierze zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym.

Ustawodawstwo wdrażające ramową dyrektywę wodną czeka na ostateczne zatwierdzenie przez parlament. Niezbędne jest dalsze wzmocnienie zdolności administracyjnych, w szczególności na szczeblu regionalnym i pod względem zasobów ludzkich, laboratoriów i wyposażenia. Nadal opóźnia się współpraca i koordynacja między różnymi instytucjami i administracjami. Opóźnia się również wdrażanie dyrektywy azotanowej, dyrektywy dotyczącej wody pitnej i dyrektywy dotyczącej wód powierzchniowych. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W kwestii **zanieczyszczeń przemysłowych** odnotowano postępy w zakresie wydawania pozwoleń dla zakładów przemysłowych. Zasoby, jakimi dysponuje właściwy organ centralny wydają się odpowiednie, a procedury wydawania zezwoleń są jasno określone i ustalone. Współpraca między szczeblem centralnym i regionalnym funkcjonuje dobrze i charakteryzuje si ę jasnym podziałem zadań i obowiązków.

Szczebel regionalny wymaga pewnych dodatkowych zasobów. Dotychczas na 230 zakładów wymagających oceny wydano 80 zintegrowanych zezwoleń. Kolejne 14 zezwoleń jest w trakcie rozpatrywania. Należy zintensyfikować przygotowania.

Ustawodawstwo regulujące **substancje chemiczne i organizmy genetycznie zmodyfikowane** zostało przetransponowane i jest zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym, w tym również w zakresie ograniczonego stosowania genetycznie zmodyfikowanych mikroorganizmów i zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO). Przygotowania są już zaawansowane, należy jednak wzmocnić zdolności administracyjne w zakresie substancji chemicznych i organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

W odniesieniu do hałasu nie ukończono jeszcze strategicznych map dotyczących hałasu, jednak generalne przygotowania są już zaawansowane.

Jeśli chodzi o **bezpieczeństwo jądrowe i ochronę przed promieniowaniem** przyjęte zostało ustawodawstwo regulujące transport odpadów radioaktywnych i badania medyczne. Zdolności administracyjne są w większości zapewnione, z wyjątkiem wdrażania aspektów związanych z badaniami medycznymi. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

Generalnie Bułgaria spełnia zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w dziedzinie **hałasu i substancji chemicznych** oraz **organizmów genetycznie zmodyfikowanych**.

Poczyniono postępy w zakresie **ustawodawstwa horyzontalnego**, **gospodarki odpadami**, **gospodarki wodnej**, **zanieczyszczeń przemysłowych oraz bezpieczeństwa jądrowego i ochrony przed promieniowaniem**. Bułgaria musi poczynić wzmożone wysiłki i szybsze dzia łania, aby ukończyć proces transpozycji oraz wdrożyć i wykonać prawodawstwo. Należy wzmocnić zdolności administracyjne w tych dziedzinach, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych i lokalnych organów ochrony środowiska i inspektoratów.

4.1.16. Rozdział 23: Ochrona konsumentów i ochrona zdrowia

Bułgaria osiągnęła dobry poziom dostosowania do wspólnotowego dorobku prawnego w **dziedzinie środków bezpieczeństwa**, w tym odpowiedzialność za wadliwy produkt, ogólne bezpieczeństwo produktów i niebezpiecznych imitacji. Przygotowania w tym zakresie są zaawansowane.

Poprawił się system **nadzoru rynku** w tej dziedzinie. Wciąż jednak nie wzmocniono koordynacji między organami i instytucjami. Należy zintensyfikować przygotowania.

W odniesieniu do **środków innych niż środki bezpieczeństwa**, przyjęcie nowej ustawy o ochronie konsumentów jest ważnym krokiem w kierunku transpozycji kilkunastu dyrektyw. Bu łgaria nie przetransponowała części wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie kredytu konsumenckiego, sprzedaży konsumentom usług finansowych na odległość oraz nakazów, a także nie wzmocniła ram instytucjonalnych. Zaplecze kadrowe i techniczne nowoutworzonej Dyrekcji ds. Ochrony Konsumentów, jak również Komisji Handlu i Ochrony Konsumentów, co szczególnie w przypadku tej drugiej instytucji jest niezbędne do pełnienia dodatkowych funkcji i zadań wynikających z nowej ustawy o ochronie konsumentów, jest ograniczone. Ponadto zbyt mało poczyniono w celu zapewnienia rozwoju silnego, niezależnego, reprezentatywnego i skutecznego ruchu konsumenckiego, który mógłby pomóc konsumentom w odgrywaniu rzeczywistej roli w tworzeniu polityki konsumenckiej i w nadzorze rynku. Nale ży zintensyfikować przygotowania w tym zakresie.

Wnioski

Poczyniono pewne postępy w zakresie **ochrony konsumentów i ochrony zdrowia**. Jednak aby usunąć wszystkie braki przed przystąpieniem do UE niezbędne są wzmożone wysiłki i szybkie działanie. Należy doprowadzić do końca proces dostosowywania ustawodawstwa, szczególnie w zakresie środków innych niż środki bezpieczeństwa. Dalszego usprawnienia wymagają działania nadzoru rynku oraz zdolności administracyjne i struktury, jak również promowanie uczestnictwa organizacji konsumenckich w opracowywaniu i wdrażaniu polityki konsumenckiej.

4.1.17. Rozdział 24: Współpraca w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewn ętrznych

Jeśli chodzi o przygotowania do zastosowania **dorobku Schengen i zarządzania przyszłą granicą zewnętrzną UE**, w styczniu 2006 r. przyjęto uaktualniony plan działań Schengen na lata 2006-2007 oraz sprawozdanie z wdrażania działań za 2005 r. W styczniu 2006 r. Rada

Ministrów przyjęła zintegrowaną strategię zarządzania granicami, a w kwietniu 2006 r. plan działań. Strategia przedstawia 11 zestawów działań, które powinny zostać ukończone przed przystąpieniem do UE oraz 13 zestawów działań, jakie należy zrealizować w okresie między przystąpieniem a integracją w ramach Schengen. W lutym 2006 r. w kilku miejscach rozpocz ęto program pilotażowy dotyczący wprowadzenia zasady kompleksowych punktów obsługi, w odniesieniu do samochodów osobowych. Obecnie należy to wprowadzić na wszystkich przej ściach granicznych, w tym również dla samochodów ciężarowych. Bułgaria i Rumunia postanowiły zacieśnić wzajemną współpracę graniczną, w szczególności w kwestii kontroli na Dunaju.

Jeśli chodzi o zarządzanie zewnętrznymi granicami UE, poczyniono znaczne postępy w zakresie procedur i poziomu kontroli, w szczególności w portach lotniczych i morskich. Okre ślono dokładnie status pięciu portów morskich obsługujących handel międzynarodowy. Wyposażenie używane do kontroli granicznych wydaje się być wystarczające do dokonywania wysokiej jakości kontroli. Zatrudniono ok. 270 funkcjonariuszy straży granicznej, zmniejszając tym samym liczbę wolnych etatów do poniżej 750.

Opóźnia się utworzenie wspólnych mobilnych zespołów funkcjonariuszy służby celnej i straży granicznej mających za zadanie przeprowadzanie szczegółowych kontroli na całej długości granicy. Mając na uwadze rolę, jaką te zespoły odgrywają we wdrażaniu dorobku Schengen, należy podjąć dalsze działania, aby zapewnić terminowe utworzenia tych zespołów. Infrastruktura przejść granicznych nie jest jeszcze dostosowana do celów strategii.

Nadal brakuje funkcjonariuszy straży granicznej do prowadzenia kontroli na niektórych przej ściach granicznych. Ponadto mimo iż ogólnie istnieją zdolności analizy ryzyka operacyjnego nadal potrzebne są zmiany na szczeblu lokalnym.

Jeśli chodzi o przygotowania Bułgarii do przystąpienia do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) na późniejszym etapie po przystąpieniu, kluczowe znaczenie ma zintensyfikowanie przez Bułgarię przygotowań do włączenia do SIS II oraz uczestnictwo w odpowiednich grupach roboczych, tak aby zapewnić prowadzenie przez Bułgarię prac nad dostosowaniem się do wymogów SIS II. Część terminów wyznaczonych wcześniej w planach działania nie zostało dopełnionych; pełne i terminowe wdrażanie środków jest kluczowym czynnikiem dla tej dziedziny. Generalnie należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W zakresie **polityki wizowej**, trwa dostosowywanie do wykazu UE; zawarto dwustronne umowy z Brazylią i Wenezuelą. Bułgaria uczestniczy już we wszystkich grupach roboczych zajmujących się VIS oraz spotkaniach technicznych, co powinno pomóc w zapewnieniu prawid łowego dostosowania jej systemu wizowego do wymogów VIS.

Bułgaria zamierza wprowadzić przed przystąpieniem system wizowy dla Byłej Jugosłowia ńskiej Republiki Macedonii oraz Serbii i Czarnogóry. Dostosowanie do wykazu UE wciąż jednak nie jest pełne. Wszystkie bułgarskie placówki konsularne wyposażone są w szkła powi ększające, lampy UV oraz trzy kamery. Misje są również wyposażone w specjalistyczne oprogramowanie do kontroli dokumentów. Generalnie przygotowania w dziedzinie polityki wizowej są w dużym stopniu zaawansowane.

W zakresie polityki azylowej przygotowania techniczne mające na rozpoczęcie stosowania EURODAC począwszy od przystąpienia są zaawansowane. Obecnie wdrażany jest projekt g łównego planu EURODAC, a ponadto w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych utworzono odr

ębną dyrekcję zajmującą się Dublin II i EURODAC.

Należy wzmocnić zdolności administracyjne Agencji ds. Uchodźców. Nie ukończono jeszcze działań z udziałem organów administracji oraz wymiaru sprawiedliwości mających na celu stworzenie zdolności administracyjnych w sprawie przepisów azylowych, procedur i wniosków. Tworzenie dwóch nowych ośrodków przyjęć w Sofii i Pastrogorze jest poważnie opóźnione. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W dziedzinie współpracy policyjnej i zwalczania przestępczości zorganizowanej w lutym 2006 r. przyjęto nową ustawę o ministerstwie spraw wewnętrznych mającą na celu poprawę współpracy miedzy różnymi organami ścigania zajmującymi się zwalczaniem przestępczości, usprawnienie ich pracy i wprowadzenie ścieżki rozwoju zawodowego dla pracowników ministerstwa spraw wewnętrznych. Kontynuowano przygotowania do wdrożenia nowego kodeksu postępowania karnego obejmujące, między innymi, nabór i szkolenie funkcjonariuszy policji posiadających uprawnienia śledcze. Jeśli chodzi o wyniki operacyjne walki ze zorganizowaną przestępczością, odnotowano wzrost działalności różnych służb policyjnych. Kontynuowana jest współpraca międzynarodowa z sąsiednimi państwami oraz państwami członkowskimi UE przy rozpracowywaniu międzynarodowych siatek przestępczych. Zwrócono większą uwagę polityczną na zwalczanie przestępczości zorganizowanej, a część organów ścigania podjęła aktywniejsze działania w tej dziedzinie. Podejmowane są również środki mające na celu ujawnienie powiązań między organami ścigania a zorganizowanymi grupami przestępczymi.

Wpływ niedawno przyjętego ustawodawstwa na ogólną sytuację w zakresie przestępczości należy śledzić na bieżąco, ponieważ ustawodawstwo to weszło w życie pod koniec kwietnia 2006 r. Wpływ i adekwatność nowego kodeksu postępowania karnego dla zwalczania przestępczości zorganizowanej powinny być dokładnie monitorowane. Skuteczność monitorowania może być osłabiona przez znaczną redukcję liczby inspektorów dochodzeniowych policji do 2 tys. osób, przez obowiązywanie terminu dwóch lat, w którym należy przeprowadzić całe śledztwo – podczas gdy rozwiązanie spraw dotyczących zorganizowanej przestępczości zazwyczaj trwa o wiele dłużej – a także przez fakt, iż inspektorzy dochodzeniowi policji nie mogą występować przed sądem w charakterze świadków. Mając na uwadze położenie geograficzne i wyzwania stojące przed całym regionem w zakresie przestępczości zorganizowanej, Bułgaria powinna zintensyfikować swą współpracę regionalną, w szczególności na szczeblu operacyjnym. Wciąż nie zapewniono odpowiedniego poziomu ochrony danych osobowych i przetwarzania informacji niejawnych, co wpływa na współpracę międzynarodową.

Daje to podstawy do poważnych obaw co do skuteczności zwalczania przez Bułgarię przestępczości zorganizowanej. Pomimo iż kwestia ta została uznana za priorytet w polityce krajowej, wciąż nie przekłada się to na wymierne rezultaty w prowadzeniu śledztw i ściganiu siatek przestępczości zorganizowanej, w tym również we wdrażaniu strategii interdyscyplinarnej. Wciąż nie stworzono zharmonizowanego podejścia do statystyk kryminalnych, które pozwoliłyby Bułgarii na dokładniejsze monitorowanie sytuacji. W sprawach częstych zabójstw osób związanych ze zorganizowanymi grupami przestępczymi, dokonywanymi na zlecenie, śledztwa i ściganie najczęściej kończą się niepowodzeniem i stanowią poważne wyzwanie dla praworządności w państwie. Problemem pozostaje również nielegalne posiadanie broni palnej. Wykrywalność i karalność przestępstw często powiązanych z przestępczością zorganizowaną, takich jak pranie pieniędzy, podrabianie towarów, fałszowanie pieniędzy i dokumentów, handel ludźmi, prostytucja czy przemyt narkotyków

pozostaje wciąż bardzo niska. Mechanizmy mające na celu pomoc w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, takie jak system ochrony świadków, wciąż nie funkcjonują w pełni.

Krajowy Urząd Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej wciąż cierpi na brak wysoko wykwalifikowanego personelu a jego podejście do przestępczości polega raczej na reakcji niż prewencji. Bułgaria już od lat dysponuje narzędziami prawnymi pozwalającymi prowadzić śledztwa i skutecznie ścigać znane grupy przestępcze. Czas pokaże, czy zmienione ramy prawne przełożą się na rzeczywistą poprawę w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej. Dziedzina ta wciąż wymaga pilnej uwagi.

Wciąż istnieją luki w kwestii **prania brudnych pieniędzy** (*zob. również rozdział 4 – Swobodny przepływ kapitału*). Wdrażanie tego prawodawstwa jest niezadowalające, szczególnie wobec braku wymiernych wyników w ściganiu tych przestępstw, a w szczególności braku skazanych. Współpraca między organami ścigania jest wciąż niewystarczająca. Wreszcie, skuteczność walki z praniem pieniędzy jest wciąż poważnie osłabiana przez korupcję, zorganizowaną przestępczość i „czarny rynek". Nadal nie zapewniono odpowiednich szkoleń wszystkim organom zajmującym się sprawami prania pieniędzy. Dziedzina ta wymaga pilnej uwagi.

Jeśli chodzi o **zwalczanie handlu narkotykami** odnotowano ograniczony postęp w zakresie wzmocnienia zdolności administracyjnych krajowego punktu kontaktowego działającego w ramach Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii. Zasady dotyczące ustanowienia i funkcjonowania krajowego punktu kontaktowego zostały przyjęte w grudniu 2005 r. Odnotowano również ostatnie zmiany dotyczące śledztwa i ścigania głównych handlarzy narkotyków. W marcu 2006 r. Bułgaria opracowała sprawozdanie na temat wdrażania planu działań w ramach krajowej strategii antynarkotykowej i kontynuowała wdrażanie krajowej strategii antynarkotykowej 2003-2008 oraz swego planu działań, w większości w sposób terminowy. Obecnie wdrażane są krajowe programy, których celem jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat narkomanii i zapobieganie jej.

Wciąż jednak nie stworzono w pełni spójnej i dobrze skoordynowanej krajowej polityki antynarkotykowej, skupiającej się w szczególności na zmniejszenia popytu na narkotyki i wsparciu finansowania programów leczenia narkomanii. Wciąż ograniczone są zdolności administracyjne, szczególnie w odniesieniu do wysoko wykwalifikowanego personelu, jak również współpracy między różnymi podmiotami uczestniczącymi w krajowej strategii antynarkotykowej. Krajowy punkt kontaktowy ds. narkotyków również ma ograniczone zasoby. Dlatego też należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W odniesieniu do **walki z nadużyciami finansowymi i korupcją** przyjęto nową strategię antykorupcyjną na lata 2006-2008. Została ona wzmocniona planem działań. Jeżeli zostaną one w pełni wdrożone mogą stanowić kompletne ramy dla walki z korupcją.

Jednakże wdrażanie strategii nie jest powiązane z systemem zarządzania wynikami, który miałby konkretne i wymierne cele. Sekretariat Komisji ds. Zapobiegania i Zwalczania Korupcji wciąż ma niewystarczające zdolności administracyjne. Komisja ta odrywa kluczową rolę w tej kwestii, ponieważ jest to instytucja, która gromadzi wiedzę o wszystkich najważniejszych środkach walki z korupcją.

Organy ścigania, w tym urząd celny, wciąż są w bardzo dużym stopniu podatne na korupcję i niewłaściwe zachowania. Nadal brakuje kompleksowego programu zarządzania ryzykiem,

dotyczącego sektora przedsiębiorstw. Zarządzanie ryzykiem powinno być wsparte przez system wiarygodnej i systematycznej sprawozdawczości.

Wciąż nie dokonano rewizji systemu rejestrującego liczbę wpłat gotówkowych dokonywanych w zewnętrznych punktach granicznych. Skrzynki znajdujące się na przejściach granicznych, do których petenci mogą wrzucać skargi, są rzadko używane, co świadczy o tym, iż kampanie na rzecz poprawy świadomości publicznej w tym zakresie nie są skuteczne (*zob. sekcję dotyczącą polityki*). Generalnie dziedzina ta wciąż wymaga pilnej uwagi.

W dziedzinie **ochrony danych** osobowych wciąż niezbędne jest dalsze dostosowanie do wspólnotowego dorobku prawnego, mimo zmiany ustawy o ochronie danych osobowych że w grudniu 2005 r.. Dotyczy to w szczególności automatycznego przetwarzania danych osobowych, przetwarzania danych osobowych do celów obronnych, bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego, mechanizmów przyjmowania kodeksów postępowania, zadań kontrolerów danych osobowych, terminów składania skarg i przepisów dotyczących informowania o czynnościach przetwarzania. Zdolności administracyjne Komisji ds. Ochrony Danych Osobowych są wciąż małe, co jest częściowo spowodowane znacznymi cięciami w budżecie tego organu na 2006 r. Komisja ta nie ma wystarczającej liczby pracowników.

Rozpatrywanie skarg jest wciąż nieskuteczne. Komisja nie ma w pełni zagwarantowanej niezależności pod względem budżetowym. Funkcjonowanie systemu rejestracji i informowania wciąż nie jest satysfakcjonujące, podobnie jak ogólne rezultaty wykonywania prawa. Współpraca rzecznika praw obywatelskich z innymi organami jest wciąż niewystarczająca. Obecnie Bułgaria w ogóle nie jest w stanie zapewnić pełnego wdrożenia wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie ochrony danych osobowych (*zob. również rozdział 3*). Dlatego też należy znacząco zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

W dziedzinie **współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych** Bułgaria jest już znacznie zaawansowana w zakresie dostosowania swego prawa do wspólnotowego dorobku prawnego. W styczniu 2006 r. bułgarski parlament ratyfikował konwencję haską z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej i środków ochrony dzieci.

Jednakże nadal nie przewidziano warunków wykonywania tej konwencji przez ministra sprawiedliwości, jako władzy centralnej w rozumieniu tej konwencji. Wciąż pozostają wątpliwości co do jakości wdrażania wspólnotowego dorobku prawnego, jak również ogólnego funkcjonowania i skuteczności bułgarskiego systemu wymiaru sprawiedliwości. Niezbędne będzie dokładne monitorowanie wdrażania nowego kodeksu postępowania karnego, z uwagi na jego znaczenie dla jakości międzynarodowej współpracy w sprawach karnych ze strony Bułgarii. Należy zintensyfikować walkę z transgraniczną przestępczością zorganizowaną, ponieważ jest to jedna z najistotniejszych dziedzin współpracy sądowej w sprawach karnych w UE. Korupcja jest nadal poważnym problemem dla wymiaru sprawiedliwości i może przeszkodzić w szybkim i prawidłowym wdrażaniu instrumentów w dziedzinie wzajemnego uznawania. Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

W dziedzinie **polityki wizowej** poczyniono znaczące postępy, dzięki czemu Bułgaria zasadniczo spełnia zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych w tej dziedzinie.

Znaczących postępów dokonano w dziedzinie **Schengen oraz przyszłej granicy zewnętrznej UE**. Niemniej wciąż potrzebne są dalsze działania w celu ukończenia przygotowań akcesyjnych, w szczególności pełnego wdrożenia zintegrowanej strategii zarządzania granicami i planu działań Schengen na lata 2006-2007. Poczyniono pewne postępy w dziedzinie **polityki azylowej** oraz **walki z narkotykami** i **współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych**. Należy zwrócić szczególną uwagę na dziedzinę ochrony danych osobowych, w której postępy wciąż są powolne. Przygotowania w tych dziedzinach powinny zostać zintensyfikowane. Wszystkie te dziedziny wciąż wymagają zwiększonych wysiłków i sprawnego działania w celu usunięcia braków przed przystąpieniem.

Bardzo ograniczone postępy poczyniono w dziedzinach **współpracy policyjnej i walki z przestępczością zorganizowaną** a także **walki z nadużyciami finansowymi i korupcją**, pomimo wystosowanej w październiku 2005 r. prośby o podjęcie pilnych działań. W zakresie **prania pieniędzy** sytuacja uległa znacznemu pogorszeniu. Bułgaria powinna podjąć natychmiastowe i zdecydowane działania w tych trzech dziedzinach w celu osiągnięcia gotowo ści przed przystąpieniem do UE.

4.1.18. Rozdział 25: Unia celna

Jeśli chodzi o **zdolności administracyjne i operacyjne**, pobór przychodów i walka z podrabianiem towarów i narkotykami rozwijają się we właściwym kierunku. Przygotowania systemu informatycznego, szczególnie w celu uzyskania wzajemnych połączeń informatycznych, postępują właściwie i jeśli nie będzie żadnych opóźnień Bułgaria powinna spe łnić swe zobowiązania przed przystąpieniem do UE. Infrastruktura i wyposażenie kluczowych przejść granicznych są stale modernizowane.

Krajowa Agencja Celna (NCA) aktywnie wspiera korzystanie z procedur uproszczonych, uproszczonych szczególności poprzez swoją stronę internetową i kontakty z przedsiębiorcami. Stale prowadzone są działania mające na celu wzmocnienie kontroli dokonywanych po odprawie celnej.

Ustawa o podatku akcyzowym i składach podatkowych, przyjęta w listopadzie 2005 r., przewiduje przeniesienie kompetencji administracyjnych w zakresie podatku akcyzowego z organów podatkowych do NCA, począwszy od czerwca 2006 r. (*zob. rozdział 10 - Podatki*). Zarząd NCA jest w trakcie wprowadzania środków organizacyjnych niezbędnych do wykonywania swych zadań.

Znajomość zasad prawa celnego oraz procedur wśród funkcjonariuszy celnych jest dobra dzi ęki skutecznej polityce szkoleń prowadzonej w NCA. W odniesieniu do zwalczania korupcji przyjęto szereg środków dyscyplinarnych zgodnie z wytycznymi planu działań NCA. NCA powinna w dalszym ciągu traktować walkę z korupcją priorytetowo.

Przygotowania w zakresie zdolności administracyjnych i operacyjnych w dziedzinie ceł są w du żym stopniu zaawansowane. NCA poczyniła postępy w zakresie wzajemnych połączeń informatycznych. Bułgaria powinna utrzymać tempo, w jakim obecnie postępują przygotowania do zapewnienia wzajemnego połączenia między jej systemami informatycznymi przed przystąpieniem do UE.

Wnioski

Poczyniono znaczące postępy w zakresie **zdolności administracyjnej i operacyjnej** w dziedzinie ceł. Zasadniczo Bułgaria spełnia obecnie zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych. Przygotowania wciąż trwają i jeśli obecne ich tempo się utrzyma, Bułgaria powinna zdążyć z wdrożeniem prawa wspólnotowego przed przystąpieniem.

4.1.19. Rozdział 28: Kontrola finansowa

W odniesieniu do **kontroli wydatków na działania strukturalne** rozpoczęto ocenę zgodności dotycząca funduszy Phare i ISPA.

Jednakże Bułgaria ma spore opóźnienia w akredytacji rozszerzonego zdecentralizowanego systemu wdrożeniowego (EDIS) dla programów Phare i ISPA. Harmonogramy akredytacji EDIS w odpowiednich planach działań, przewidujące ostateczną akredytację do końca czerwca 2006 r., nie były przestrzegane w etapach pośrednich i istnieje poważne ryzyko, że proces ten nie zostanie ukończony przed końcem 2006 r., czego konsekwencją będzie strata dużych kwot pieniędzy pochodzących z funduszy przedakcesyjnych. Rodzi to również obawy co do możliwości kontrolowania w przyszłości przez Bułgarię wydatków z funduszy strukturalnych. Dziedzina ta wymaga pilnej uwagi.

W zakresie **ochrony interesów finansowych UE** przyjęto plan działań i strategię zwalczania nadużyć finansowych stanowiących szkodę dla interesów finansowych Wspólnot Europejskich oraz zapewniono szkolenia odpowiednim organom. Liczba powiadomień o nieprawidłowościach oraz podejrzeniach popełnienia nadużyć finansowych ostatnio znacznie się zwiększyła.

Strategia zwalczania nadużyć finansowych stanowiąca ramy ochrony interesów finansowych UE w Bułgarii jest zbyt mało przejrzysta by być skuteczną. W dniu 12 kwietnia utworzono międzyinstytucjonalną grupę roboczą mającą przygotować nowy projekt strategii zwalczania nadużyć finansowych powodujących szkody dla interesów finansowych Wspólnot Europejskich. Procedury robocze i zdolności operacyjne bułgarskiej AFCOS (Rada ds. koordynacji walki z nadużyciami finansowymi powodującymi szkodę dla interesów finansowych Wspólnot Europejskich) we współpracy międzyinstytucjonalnej i koordynacji między danymi organami, są wciąż niewystarczające. Decyzją ministra spraw wewnętrznych z dnia 14 kwietnia powołano dwie grupy robocze. Zadaniem tych grup będzie poprawa współpracy między organami, do kompetencji których należy kontrola, dochodzenie i sprawozdawczość na temat nieprawidłowości.

Należy zintensyfikować przygotowania w tej dziedzinie.

Wnioski

Poczyniono postępy w zakresie **ochrony interesów finansowych UE**. Wciąż niezbędne są jednak działania mające na celu utrzymanie tego postępu. Potrzebne są również działania w zakresie wzmocnienia zdolności administracyjnych i poprawy koordynacji między nowymi grupami roboczymi.

Pogorszyła się sytuacja w zakresie **kontroli nad wydatkami na działania strukturalne**. Sprawa ta budzi poważne obawy. Bułgaria powinna podjąć natychmiastowe i zdecydowane działania i znacznie przyspieszyć proces akredytacji EDIS, aby osiągnąć gotowość przed przyst

ąpieniem.

4.2. Tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego na język bułgarski

Zgodnie z art. 2 i art. 58 Aktu Przystąpienia wszystkie akty przyjęte przez instytucje Unii przed przystąpieniem mają zastosowanie do nowych państw członkowskich i mają zostać opublikowane w specjalnym wydaniu *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, w tym równie ż w nowych językach urzędowych. Chociaż odpowiedzialność za ostateczną weryfikację i publikację tłumaczeń ponoszą instytucje UE, za przetłumaczenie i zapewnienie gruntownej weryfikacji pod względem prawniczym i językowym ponoszą państwa przystępujące do UE. W kontekście tłumaczenia wspólnotowego dorobku prawnego, Trybunał Sprawiedliwości określił zestaw kluczowych orzeczeń które mają być przetłumaczone na zasadzie priorytetowej (ł ącznie ok. 15 tys. stron).

Z prawie 90 tys. stron wspólnotowego dorobku prawnego Bułgaria przetłumaczyła prawie 95 %. Jednakże 44 % tych tłumaczeń wciąż wymaga jeszcze weryfikacji przez organy krajowe przed przesłaniem ich instytucjom UE. Zdolności tłumaczeniowe i weryfikacyjne dokumentów w Bułgarii nie osiągnęły jeszcze niezbędnego poziomu wydajności, wynoszącego ok. 6 tys. stron miesięcznie, co wynika głównie z trudności w naborze i utrzymaniu personelu. Rząd bu łgarski został wezwany do zwrócenia większej uwagi na tę kwestię; w przeciwnym razie może się okazać, że wspólnotowy dorobek prawny nie zostanie opublikowany do czasu przyst ąpienia do UE 1 stycznia 2007 r.

4.3. Ogólna ocena

Bułgaria osiągnęła znaczny stopień dostosowania do wspólnotowego dorobku prawnego.

W sprawozdaniu z października 2005 r. stwierdzono, że w wielu dziedzinach Bułgaria będzie gotowa do przystąpienia. Część innych dziedzin wymagała wzmożonych wysiłków, natomiast 16 dziedzin budziło poważne obawy.

Od czasu wspomnianego sprawozdania poczyniono dalsze postępy. Przy założeniu, że obecne tempo postępu zostanie utrzymane, do czasu przystąpienia Bułgaria powinna osiągnąć gotowo ść w następujących dziedzinach: zamówienia publiczne, wzajemne uznawanie specyfikacji produktów przemysłowych, swoboda świadczenia usług niefinansowych, większość wspólnych organizacji rynku, lotnictwo, podatek akcyzowy, struktury wdrażania podatków, liberalizacja usług pocztowych, ustawodawstwo dotyczące polityki regionalnej, substancje chemiczne i organizmy genetycznie zmodyfikowane, ustawodawstwo dotyczące hałasu, polityka wizowa oraz przygotowania w dziedzinie ceł.

Poczyniono również postępy w dziedzinach, które obecnie nie budzą już poważnych obaw, jednak wciąż wymagają wzmożonych wysiłków w celu ukończenia przygotowań: sektor ubezpieczeniowy, ochrona praw własności intelektualnej, agencja płatnicza dla rolnictwa, wspólna organizacja rynku mleka, środki kontroli chorób zwierzęcych, posterunki weterynaryjnej kontroli granicznej, dobrostan zwierząt, handel żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego, zdrowie publiczne w zakresie weterynarii, struktury instytucjonalne i zarządzania finansowego dla celów polityki regionalnej, jak również przygotowania w zakresie Schengen i zarządzania przyszłymi granicami zewnętrznymi UE.

Wzmożone wysiłki są również niezbędne w następujących dziedzinach: wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych, usługi finansowe, usługi społeczeństwa informacyjnego, ochrona

danych osobowych, ustawodawstwo w zakresie zwalczania praktyki prania pieniędzy, mechanizmy handlowe w rolnictwie, wspólne organizacje rynku wina i alkoholu oraz wo łowiny, ustawodawstwo regulujące sektor weterynaryjny i fitosanitarne, większość zagadnień w dziedzinie rybołówstwa, transport morski, podatek VAT, zasady dotyczące podatków bezpo średnich, prawo pracy, dialog społeczny, integracja społeczna, polityka przeciwdziałania dyskryminacji, Europejski Fundusz Społeczny, zdrowie publiczne, liberalizacja rynku energii, energia jądrowa oraz bezpieczeństwo jądrowe, w szczególności zobowiązanie do wcze śniejszego zamknięcia i demontażu reaktorów w elektrowni Kozdołuj, restrukturyzacja przemysłu hutniczego, łączność elektroniczna, programowanie i monitorowanie polityki regionalnej, ustawodawstwo horyzontalne w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego, jakoś ć wody, zintegrowane zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń, gospodarka odpadami, ochrona konsumentów, polityka azylowa, współpraca sądowa, walka z narkotykami, ochrona interesów finansowych UE oraz tłumaczenia wspólnotowego dorobku prawnego na język bułgarski.

Sześć dziedzin nadal budzi poważne obawy i wymaga podjęcia natychmiastowych działań:

– ustanowienie właściwego zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (IACS) w rolnictwie (rozdział 7 wspólnotowego dorobku prawnego);

– utworzenie zakładów utylizacji, przechowywania i przetwarzania zwłok zwierzęcych zgodnie ze wspólnotowym dorobkiem prawnym w zakresie TSE i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (rozdział 7 wspólnotowego dorobku prawnego);

– wyraźniejsze dowody wymiernych rezultatów w śledztwie i ściganiu siatek przestępczości zorganizowanej (rozdział 24 wspólnotowego dorobku prawnego);

– skuteczniejsze i bardziej wydajne wdrażanie przepisów prawa regulujących walkę z nadu życiami finansowymi i korupcją (rozdział 24 wspólnotowego dorobku prawnego);

– zintensyfikowane egzekwowanie przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy (rozdział 24 wspólnotowego dorobku prawnego);

– wzmocniona kontrola finansowa w zakresie wykorzystywania w przyszłości środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (rozdział 28 wspólnotowego dorobku prawnego).